

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-čerkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No. 11-3118
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina za mesec 18.000
za inozemstvo vključno s ponedeljskim jutrom 36.500
Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Puntate nemiche respinte sul fronte tunisino

Nuove gravi perdite nemiche in velivoli: 30 apparecchi nemici distrutti — 2 unità navali colpite e danneggiate

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 15 gennaio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 965:
L'attività nemica è sensibilmente aumentata ieri nel cielo libico.
Importanti formazioni venivano intercettate da reparti di cacciatori germanici che, in ripetuti vivaci combattimenti abbatterono 28 apparecchi tra i quali numerosi bombardieri pesanti.
Nel Fezzan nostri elementi sahariani hanno sostenuto favorevoli scontri con nuclei motomeccanizzati avversari.
Forti puntate nemiche sono state nuov-

vamente respinte nel settore meridionale del fronte tunisino dove le truppe attaccanti hanno subito notevoli perdite.
Aerei nemici hanno bombardato Sfax: pochi e di lieve entità i danni; due velivoli risultano distrutti, uno dalle batterie contro-aeree, l'altro dalla nostra caccia; un pilota è stato catturato.

Nel corso di un'azione contro obiettivi navali, aviatori tedeschi colpivano e danneggiavano due unità, di cui una da guerra.
Dalle azioni degli ultimi giorni due nostri apparecchi non sono rientrati alle rispettive basi.

Sovražni napadi odbiti na tuniški fronti

Novo huđe izgube sovražnega letalstva — 30 letal uničenih

2 pomorski edinici zadesi in poškodovani

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 15. januarja naslednje 965. vojno poročilo:
V zraku nad Libijo se je včeraj znatno povečalo sovražno delovanje.
Oddelki nemških lovcev so se spopadli z velikimi skupinami sovražnih letal in v ponovnih živahnih spopadih sestrelili 28 letal, med njimi več težkih bombardnikov.
V Fessanu so naši sahariski elementi vzdržali uporne spade s sovražnimi motoriziranimi in mehaniziranimi oddelki.
Močni sovražni izpadi v južnem odseku tuniškega bojišča so bili ponovno odbiti in so napadajoče čete utrpeli znatne izgube.
Sovražna letala so bombardirala Sfax. Škoda je bila neznatna. Dve letali sta bili uničeni in skoraj eno od protiletalskih baterij, drugo pa od naših lovcev; en pilot je bil ujet.

Med akcijo proti pomorskim ciljem so nemški letalci zadesi in poškodovali dve sovražni edinici, med njimi eno bojno.
Z akcij zadnjih dni se dve naši letali nista vrnili na svoja oporišča.

Poostreitev obsednega stanja v Egiptu

Ankara, 14. jan. s. Po vesteh iz političnih krogov v Kajru se bo v kratkem še nadalje poostrelo obsedno stanje. Pripravljajo se razne odredbe, ki bodo podelile Nahas paši večjo oblast tudi v političnih in gospodarskih zadevah, omejena pa bo do pravice tiska za objavljanje poročil o parlamentarnih sejah. Opozicija pripravlja zaradi tega živahno kampanjo proti vednejšim pooblastilom, ki jih sprejema Nahas paša.

Nesoglasja med Anglosasi in Francozi v Afriki

Spore med francoskimi disidenti izrabljajo Američani in Angleži za svoje imperialistične namene

Rim, 14. jan. s. Znanj angleški novinar Vernon Bartlett objavlja v »Timesu« znatna odkritja, ki naj bodo uvod in priprava svetovne javnosti na verjetne skupne ukrepe v Francoski severni Afriki, katerih izvajanje je Angliji in Ameriki »vsiljeno« zaradi neodržljivih sporov v tako imenovanem francoskem imperialnem svetu. Diplomatski urednik velikega angleškega poturadnega glasila in vir, ki ga navdihuje, misli vsekakor, da bi bilo namesto sedanjega ameriškega »trusta možnosti« bolj uместno angleško-ameriško sovladanje.
Bartlett piše: Celotno po mnenju najbolj srditih nasprotnikov Lavala tvorijo degolisti, zelo majhno frakcijo med francoskim prebivalstvom v severni Afriki. V Afriki je nezadovoljstvo do mož, kakršni so general Nogues in drugi, ki so sedaj Giraudovi svetovalci, prav tako globoko kakor v glavnem stanu De Gaulle v Londonu. V teh okoliščinah je jasno, da noben Francoz izven Francije nima avtoritete, ki bi ga upravičevala, da bi se postavil na čelo začasnega vlada. Bartlett zaključuje, da bosta angleška in ameriška vlada prisiljeni prevzeti odgovornost v upravi v imenu francoskega naroda, ako se Francozi ne bodo med seboj v bližnji bodočnosti sporazumeli.
Bern, 14. jan. s. Po brzojavkah iz Londona je »Times« prvič posvetil dolg članek političnemu položaju v Severni Afriki. Londonski list ugotavlja, da je položaj vse prej ko jesen, in ponavlja, da je obžalovati da se De Gaulle in Giraud še naprej zatavata drug v drugega. Obžaluje tudi, da je Giraud prupustil politikantom vodstvo političnih zadev in se posveča izključno vojski. Tudi aretacije na ukaz Bergetera smatrajo v Londonu za nov dokaz sporov, ki obstojajo v Francoski Severni Afriki. Skrbni vzbujajoča je za »Times« tudi navzočnost grofa Pariškega v Alžiru od katerega se je batil intrig.

vo podrobnost, da so ameriške oblasti prepovedale Rooseveltovi ženi sestanek z De Gaulleovo ženo, ko se je Rooseveltova žena mudila v Londonu. Newyorški listi napadajo v zvezi s tem Roosevelta, samo nekateri listi namigujejo na možnost, da se bo v Francoski severni Afriki dosegla kompromisna rešitev.

Vlada narodne sloge v Tunisu

Tunis, 14. jan. s. Tuniski bej je ustanovil z namero da se življenje v Tunisu prilagodi sedanjim zahtevam, vlado narodne sloge, v katero je poklical znane tuniške osebnosti. Imenoval je za ministrskega predsednika Hameda šenka strokovnjaka za trgovska, obrtna in gospodarska vprašanja. Za notranjega ministra je bil imenovan dr. Materi, dober poznavalec tuniškega vprašanja in zahtev naroda. Za pravosodnega ministra je bil imenovan odvjetnik Salah Farhat, poznavalec pravnih vprašanj, ki si je zadal nalogo reformirati tuniško sodstvo.

Ministrski predsednik Ahmed šenk je izjavil tisku, da je potrebno sodelovanje vseh v skladu z voljo vladarja da bo kronano z uspehom delo ki ga je treba urediti. V okviru pogodb, je izjavil ministrski predsednik, bomo delali za zboljšanje življenjskih pogojev tuniškega naroda v gospodarskem, političnem in socialnem pogledu.

Odpor proti ameriški zasedbi v Maroku

Tanger, 14. jan. s. Severnoameriški pokus, ustanoviti v francoskem Maroku armado iz maroških domačinov, ovira neke sovražno razpoložene prebivalstva marveč tudi odločen odpor sultana ter maraškega paše El Glaonija. Zato je bil obvezni nabor omejen le na Francoze. Nekatera domača plemena so se umaknila v neobljudene predele, odkoder napadajo Američane. Bilo je več spopadov, pri katerih je mnogo orožja in streliva padlo v arabske roke.

Tanger, 14. jan. s. Vedno bolj očitne postajajo stvarne namere ameriških zasedbenih oblasti v Francoski severni Afriki, kajti vpadalcem ni mnogo do tega, da bi kaj prikrivali, kakor so delali v prvih dneh zasedbe. Naraščajoče vmešavanje Amerike v vojaško in upravno življenje Maroka, ki ga dovoljuje francoska nemočna oblast, kakor tudi nasilne revizije živl, kažejo, kaj Američani prav za prav nameravajo. Ker ne morejo doseči uspehov, ki so jih obetali zaradi obstrukcije maroških množic, so ameriške oblasti poslane v vse predele številne propagandne agente, ki skušajo maroške nacionalistične elemente zvesti na svojo stran z obljubami in laskanjem. Ta način pronicanja in iskanja odobravanja nacionalistov, namreč s pomočjo dolarjev, kakor se je zgodilo s francoskimi generali, se je popolnoma izjavilo, kajti muslimanske množice vidijo v tem pričetek vdora Zidov, s katerim bi Maročani izgubili svojo neodvisnost.

Srditi boji na jugu vzhodne fronte

65 sovjetskih oklopnih voz uničenih, izmed teh 35 pri Stalingradu

67 sovražnih letal sestreljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 15. jan. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:
Težki obrambni boji na južnem delu vzhodne fronte se nadaljujejo z nezmanjšano silo. Na področju pri Stalingradu so se branile nemške čete v ogroženih bojih proti neprestanim težkim sovjetskim napadom. 65 sovjetskih oklopnih vozil je bilo uničenih, izmed teh 35 pri Stalingradu. Tudi pri Velikih Lukah so se ponesrečili sovražni napadi.
Južnovzhodno od Ilmenskega jezera in južno od Ladoškega jezera so bile sovjetske čete odbite v težkih bojih.
Neki nemški armadni zbor je v treh dneh sam uničil 141 sovjetskih oklopnih vozil.
Letalstvo je podnevi in ponoč podpiralo delovanje kopne vojske. V letalskih bojih je bilo sestreljenih 67 sovražnih letal ob izgubi štirih lastnih letal.
Ob oživilnem letalskem delovanju v Ljubiji so nemška lovka letala v močnih letalskih bojih sestrelila 28 sovražnih letal. Močni sovražni sunki v južnem Tunisu so bili z velikimi izgubami za sovražnika odbiti. Pri letalskih napadih je sovražnik izgubil 2 letali. Nemška brza letala so v pristanišču Boni poškodovala 1 rušilec. Po bombnem napadu na neko sovražno letalsko oporišče so bili opaženi veliki požari.

Uspel nemški napad med Kavkazom in Donom

Berlin, 15. jan. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je neki nemški napadalni skupini uspelo med silovitimi obrambnimi boji, ki so v teku med Kavkazom in Donom, s presenetljivim napadom zopet zavzeti razne kraje, ki so jih zasedle sovjetske čete. Po topniškem ognju, ki je pritislo k molku sovjetske protitankovske baterije, je prešlo 15 nemških tankov v napad. Zlomili so nasprotnikov odpor in mu zadali hude izgube. Rieči so pustili na bojišču 500 padlih in 22 tankov.
Po obvestilu nemškega vrhovnega poveljništva so nemški lovci včeraj sestrelili v srednjem in severnem odseku vzhodne fronte skupno 59 sovražnih letal in sicer 47 v odseku Ladoškega jezera, katere je sestrelil križem reda železnega križa odlikovanega majorja Trautlofta. V teh letalskih borbah, podčrtavajo z nemške strani, ni bilo izgubljeno nobeno nemško letalo.

Vrnitev italijanskih koncesij Kitajski

Zgodovinski sklep fašistične Vlade — Priznanje nacionalni Kitajski — Poglobitev sodelovanja

Rim, 14. jan. s. Italijanska vlada je 11. t. m. sporočila kitajski narodni vladi, da je sklenila, zvesta prijateljski politiki in politiki lojalnega razumevanja, katere se je že dejansko izrazila v členu 2. predhodne prijateljske in trgovske pogodbe med Italijo in Kitajsko republiko, podpisane v Nankingu 27. novembra 1928-VII. In v celni vrsti sledečih dejanj, da v načelu pristane na vrnitev svojih koncesij in se odlove eksteritorialnim pravicam, ki so jih dolej uživali Italijani na Kitajskem. Italijanska vlada je preprčana, da bo ta sklep ojačil sodelovalne vezi, ki že obstojajo med obema državama in da bodo s tem odnosi med Italijo in narodno Kitajsko še bolj prijateljski in vzajemni v prid obeh držav.
Italijanska vlada je posebno vesela da ta njena prijateljska pobuda sovpada s dnem, ko se narodna Kitajska pod vodstvom svojega šefa, predsednika Vangčingveja izvrša ob stran japonske zavezanice in sil Osi proti skupnemu sovražniku.
Nankin, 14. jan. s. Poveljništvo Italije v Nankingu Italijani je bil sprejet pri predsedniku Vangčingveju, kateremu je sporočil navodila fašistične Vlade glede vrnitve italijanskih koncesij na Kitajskem in glede odpovedi eksteritorialnim pravicam.

Nov dokaz japonske lojalnosti do Kitajske

Šanghaj, 14. jan. s. Nadaljnji dokaz japonske lojalnosti do Kitajske je dejstvo, da so japonske oblasti vrnile te dni nadaljnjih 9 tovarov kitajskim lastnikom. S tem je japonsko poveljništvo v osrednji Kitajski vrnilo izmed 140 tovarov Kitajski 104 tovarov.
Kuomintang na strani Vangčingvejeve vlade
Nankin, 15. jan. s. Predsednik Vangčingvej je govoril na sestanku osrednjega nadzorstvenega in izvršnega odbora in je poudaril, da so člani stranke Kuomintang soglasno podpirali vlado, ko je objavila vojno Ameriki in Angliji. To sodelovanje v vojni, je zatrdil predsednik, je prostovoljno dejanje Kitajske, ki se smatra za pripadnik skupnega razvoja vzhodne Azije. Potem, ko je omenil važnost vrnitve japonskih koncesij Kitajski, je govornik podčrtal odgovornost, ki jo prevzemajo vse države vzhodne Azije, ki sodelujejo pod japonskim vodstvom v osvobodilni vojni.

Doprinos Severne Kitajske za Veliko vzhodno Azijo

Peking, 15. jan. s. Pomen, ki ga lahko ima Severna Kitajska v nadaljevanju sedanje vojne za veliko vzhodno Azijo, je v posebnem govoru po radiu poudaril Vangčingvej, zastopnik političnega sveta Severne Kitajske, ki je izjavil med drugim da bo Severna Kitajska odkazala svoj delež v tem konfliktu predvsem z dobavljanjem surovin. Dodal je, da bo treba čimbolj razviti in izčrpati vse vire, s katerimi je to ozemlje bogato. Tako bo Severna Kitajska povrnila iskreno japonsko sodelovanje ki je bilo med drugim dokazano z vrnitvijo koncesij in odpovedjo lastnim eksteritorialnim pravicam na Kitajskem. Govornik je nato govoril o pomenu sedanje vojne, ki mora

K uničenju ameriškega petrolejskega konvoja

Buenos Aires, 14. jan. s. Glede vesti o topolpiti 15 petrolejskih ladij izmed 16, v

Trdna povezanost Rumunije z Osjo

Rumunski tisk o obisku maršala Antonescu pri Hitlerju

Bukarešta, 15. jan. s. Današnji listi obširno komentirajo obisk rumunskega konduktorja maršala Antonescu in podpredsednika vlade prof. Mihaela Antonescu pri Hitlerju, pri čemer poudarjajo predvsem velik politični in vojaški pomen teh razgovorov na mednarodnem področju kakor tudi odkrito nemško priznanje evropskega pomena rumunskemu doprinosu k protiboljševski vojni in ustvaritvi nove Evrope.
List »Timpul« pripominja nadalje, da so Rumuni ponosni zaradi velikega upoštevanja, ki ga uživajo voditelji Rumunije pri voditeljih narodnosocialistične Nemčije, kakor so ponosni, da so Nemci tako bratsko priključili Rumunijo k odgovornosti za današnjo in jutrišnjo usodo Evrope.
»Universale« piše, da predstavlja ta obisk

Kmetje v Bački za borbe na vzhodni fronti

Budimpešta, 14. jan. s. Kmetje iz Bačke, ki so prejeli denarne nagrade za povečani pridelek žita, so prostovoljno darovali prejezte vsote za družine borcev, ki se bijejo na vzhodni fronti. Kmetje so izjavili, da je povečanje proizvodnje žita zlasti v vojnem času osnovna dolžnost vseh poljedelcev. Plemenitemu dejanju so sledili številni madžarski poljedelci, ki jih je ministrstvo za poljedelstvo nagradilo.

Hrvatski finančni minister v Berlinu

Berlin, 15. jan. s. Ob obisku v Berlinu je bil hrvatskemu finančnemu ministru Kosaku prirejen v Kaiserhoffu sprejem. Ob tej priliki je nemški finančni minister grof Schwerin von Crossigh izrekel dobrodošlico, na katero je odgovoril hrvatski minister in izjavil, da je ponosen na mesto, ki ga zavzema danes Hrvatska kot članica novega reda v Evropi, izpolnjujejoč zgodovinsko poslanstvo obrambe Evrope. Schwerin von Crossigh je omenil v svojem govoru, da se je hrvatska država od pričetka odločno in učinkovito postavila na stran sil Osi v tej gigantski borbi, v kateri se bo za stoletja skovala nova Evropa.

Madžarsko odlikovanje Filova

Sofija, 14. jan. s. Madžarski poslanik v Sofiji je izročil šefu vlade in zunanjemu ministru Filovu veliki križ Matije Korvina, ki mu ga je podelil madžarski regent zaradi izrednih zaslug, ki si jih je prof. Filov pridobil v razvoju kulturnih odnosov med Bolgarijo in Madžarsko.

Bolgarsko-hrvatski trgovinski sporazum

Sofija, 14. jan. s. Ob koncu januarja bodo v Sofiji izmenjane in podpisane listine novega bolgarsko-hrvatskega trgovinskega sporazuma. Prve dni februarja bo prišla v Sofijo hrvatska delegacija, ki bo podpisala pravno konvencijo med obema državama.

Bolgarsko-slovaška gospodarska pogajanja

Sofija, 14. jan. s. Jutri bo v Sofijo prispele slovaška gospodarska delegacija, ki se bo pogajala za določitev kontingentov izvoza in uvoza med obema državama v l. 1943.

Razpust turške narodne skupščine

Ankara, 14. jan. s. Parlament je odobril resolucijo parlamentarne skupne ljudske stranke, ki zahteva razpustitev velike narodne skupščine.

Naraščajoče nezadovoljstvo Angležev z Američani

Lizbona, 14. jan. s. Dopsilniki londonskih listov poročajo o naraščajočem nezadovoljstvu Angležev, ker se Zedinjene države veliko bolj vmešavajo v notranje angleške zadeve. Tisk navaja ameriške kritike in svarila, ki spravljajo Angleže v obup. Angleži so že itak besni ker ne morejo neutržirati Amerike na področjih, kjer so prej vladali Angleži.

Izgređi v bolivijskih rudnikih

Buenos Aires, 14. jan. s. Novi hudi neredi so nastali te dni v rudarskih okrožjih Bolivije, kjer so nastanone ameriške čete. Izgređi so nastali zaradi tega, ker so se indijski rudarji protivili, da bi ameriški tehniki in specializirani delavci nadzorovali rudnike. Brž ko so neredi nastali, so je bolivijskim oblastem posrečilo doseči, da so ameriške čete izpraznile področje in na ta način je bilo preprečeno še hujše vnetiranje. Na področju Huanumija, kjer je položaj postal posebno resen, so nastali incidenti med ameriški vojski in rudarji. Ker se niso mogli upreti oboroženi sili, so rudarji na vsem rudarskem področju začeli pasivno resistenco in onemogočajo s tem pridobivanje one dnevne količine rud, ki jo zahtevajo ameriški tehniki.

Naročite se na »Dobro knjigo«

Pojasnila in dodatki k naredbi za tužce v Ljubljanski pokrajini

Objavljamo besedilo zelo važne uredbe, ki jo je izdal Visoki komisar in ki bo objavljena v prihodnji številki »Službenega lista ljubljanske pokrajine«. Glasi se:

Člen 1.

Roki, navedeni v čl. 25. uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, nanašajoči se na osebe, ki so 1. januarja t. l. že bile v pokrajini, so podaljšani do 31. marca 1943-XXI. Za izvršitev predpisanih opravil:

- a) za one, ki so državljani druge države;
- b) za one, ki so se priselili v pokrajino po 11. aprilu 1941-XIX;
- c) za osebe brez državljanstva, v kolikor ne gre za osebe, ki so imele državljanstvo bivše jugoslovanske države.

Člen 2.

Roki, določeni v členih 26, 27 in 28 uredbe z dne 11. decembra 1942-XXI, v kolikor gre za opravila tretjih in ki se nanašajo na osebe, navedene v prejšnjem členu in na odnose prenoščanja, službe ali odstopa ne-premičnin pred 31. marcem 1943-XXI, so

Nekaj važnih pojasnil

Z več strani so bili izrečni dvomi in postavljena vprašanja o tolmačenju in uporabi uredbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, ki je vsebovala določbe za nadzorstvo nad kretanjem in bivanjem tužcev v Ljubljanski pokrajini.

Večina izraženih dvomov se je nanašala na usodo velikih števil o. h. Slovencev, ki so bivali sicer več let v pokrajini, vendar pa nimajo pogojev rojstva ali pogoja pristojnosti v to pokrajino in ki bi se zato morali smatrati za tužce po čl. 2. navedene uredbe. Več takih oseb je celo v državni službi ali v službi drugih javnih ustanov. Zahrbna propaganda je celo že razširjala bojazan pred bližnjim ali verjetnim izgonom.

Zaradi tega smo se na pristojno mesto obrnili s prošnjo za pojasnila in veselni smo, da lahko damo na vsa vprašanja odgovore, ki bodo prav gotovo pomirili prizadete.

Predvsem je umestno, ako glede na pojem tužcev ugotovimo, da ne gre tu za ureditev vprašanja državljanstva, ki se še vedno proučuje, temveč je šlo le za to, da se določijo ločilni kriteriji za anagrafsko štetje, ki je poverjeno oblastem javne varnosti. Ker ni še določeno, katerim kategorijam oseb bo priznano polnoveljavno italijansko državljanstvo, to se pravi, ne da bi bilo treba vložiti prošnjo, je bilo umestno, da se je pojem »pridobitnik« pokrajine jemal v poštev kolikor mogoče omejevalno. Razume se samo po sebi, da bo oblast javne varnosti, ako bi bili za podelitev državljanstva določeni širši kriteriji kakor v navedenem čl. 2. enostavno črtala iz seznama tužcev one osebe, ki bodo tako dosegle italijansko državljanstvo.

Prav tako je mogoče predvideti, da bo italijansko državljanstvo razen v primerih priznanja de iure priznано pod širšimi pogoji tudi drugim osebam, ki nimajo vseh pogojev, predpisanih za avtomatično podelitev. Tudi glede teh oseb velja, da bo oblast javne varnosti, čim bo urejeno vprašanje državljanstva, poskrbela za njih črtanje iz seznama tužcev.

Kdo se izžene

Vsi ostali — ne ve se še, koliko jih bo — bodo seveda tužci ali brez državljanstva, vendar s tem ni rečeno, da bodo morali biti izgnani. Izgnani bodo le, ako se bodo s svojim obnašanjem izkazali nevedne gestoljubja, ki jim ga daje italijanska država, ali pa se bodo prekršili proti njenim zakonom. Členi 15. in 16. uredbe namreč natančno ugotavljajo primere, v katerih se tužec lahko izžene ali mora biti izgnan. Izgnan mora biti tužec, ki je izvršil kategorizacijo zločinov, predvidenih v veljavni kazenski zakonik in za katere so ti zakoni že predvidevali dodatno kazen izгона, kakor morajo biti znane tudi osebe brez redstev ali ki izvršujejo prostitucijo ali poklice, ki prikrivajo brezdolje, ali so potepuhi, ali prosjaki. Lahko pa se izženejo tužci, ki so bili obsojeni za druge zločine, ali ki ne morejo dokazati, kako in od česa živijo ali pa so se prekršili proti predpisom o bivanju tužcev ali določbam, ki so bile izdane za varstvo javnega reda in notranje varnosti, ali pa naposled osebe, ki zaradi svojega obnašanja predstavljajo nevarnost za javni red. Kakor je torej razvidno, je pretežno od samih prizadetih odvisno, ali lahko ostanejo v Pokrajini ali se iz nje izženejo.

Za tužce, ki se izkažejo, da spoštujejo zakone in ukaze oblasti, pa se vse skrčje le na golo formalnost prijave oblastem, ki so naznačene v uredbi (Kr. Kvestura za občino Ljubljana, v ostalih občinah na uradi javne varnosti, kjer ti obstoje, sicer pa občinska oblast) in da tam izpolnijo obrazec, ki predstavlja izjavo o bivanju.

Prijavna obveznost tužcev

V tej zvezi je treba upoštevati, da prvo poglavje uredbe (členi 3. do 14.) vsebuje splošne in stalne določbe, ki se nanašajo na tužce, ki so prišli na ozemlje Pokrajine po 1. januarju t. l., medtem ko tretje poglavje (členi 25. do 28.) vsebuje prehodne določbe in se nanaša na tužce, ki že bivajo v pokrajini.

Določbe prvega poglavja se ujemajo z veljavnim sistemom v vsej ostali Kraljevini, medtem ko določbe tretjega poglavja določajo samo roke, v katerih morajo vsi, ki se nahajajo v pokrajini, izvršiti prijave pristojnim oblastem.

Splošne določbe predpisujejo obveznost tužca, ki vstopi v Pokrajino, da se v 24 urah po svojem prihodu zgodi pri oblasteh, da poda svojo izjavo o bivanju. To obvezo mora izpolniti vsakokrat, ko preloži svoje bivališče iz ene občine Pokrajine v drugo. Niso pa dolžni javiti se in podati izjave tužci, ki prihajajo v Pokrajino samo prehodno, ne da bi se zaustavljali. Prav tako ni dolžan zgledati se osebno bolni tužec, vendar pa mora podati izjavo o bivanju. V tem primeru mora predložiti izjavo po osebi svojega zaupanja ali osebi, pri kateri biva ali ki mu pomaga. Čim ta ovira

skladno podaljšani do 1. aprila 1943-XXI. Opravila se nanašajo na položaj, kakršen je bil dne 31. marca 1943-XXI.

Člen 3.

Do nadaljnjih določb je prekinjen potek rokov za izvršitev opravil s strani oseb in glede na osebe, ki sicer nimajo pogojev po čl. 2. uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, ki pa so bivali ali se nahajale dne 11. aprila 1941-XIX, na ozemlju, priključnem Kraljevini s Kr. ukazom zakona z dne 3. maja 1941-XIX št. 291.

Člen 4.

Ne smatrajo se za tužce glede na učinke, predvidevane v uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI, čeprav bi bili po pogojih, ki jih predvideva čl. 1. te uredbe, neolčna žena in mladoletni otroci, ki žive s tistimi, ki imajo pogoje, določene v čl. 2. iste uredbe.

Člen 5.

Ta uredba stopi v veljavo na dan objave v »Službenem listu Ljubljanske pokrajine«.

Novi roki za prijave

Novo uredbo Visokega komisarja podaja nadalje važno ugotovitev v pogledu ureditve položaja tistih, ki so do aprila 1941-XXI imeli jugoslovansko državljanstvo in si niso med tem pridobili državljanstva druge države, pa nima pogojev, ki jih predvideva čl. 2. uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228. Glede učinkov uredbe in dokler ne bo izšel zakon o državljanstvu, ki bo mogoč bolj ali manj širokogrudno dovoliti pridobitev italijanskega državljanstva, ostaja v veljavi razlika med tužcem in netužcem, vendar se v novi uredbi določa pomembna razlika glede obveze o zgleditvi in izjavi bivanja in sicer v tem smislu:

za tiste, ki so se vselili po italijanski zasebni, je rok, kakor za vse ostale tužce, podaljšan do 31. marca, za tiste pa, ki so v trenutku zasedbe že stalno bivali in so se nahajali v Pokrajini, je ta obveza do nadaljnjih določb uknjena.

V zvezi z zgoraj navedenimi podaljšanimi, ki so bila dovoljena zaradi težav, na katere so mnogi naleteli pri preskrbi dokumentov o istovetnosti, je bilo podaljšano tudi uveljavljenje členov 26, 27 in 28. tretjega poglavja (prehodne določbe) uredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, in sicer v tem smislu, da bodo morali v skladu z novimi določbami lastniki hotelov, in tisti, ki vodijo vzgojne zavode, zavetišča, zdravstvene doma in zavode, civilne in verske skupnosti, ali ki sploh dajejo za odškodnino stanovanje, izvršiti takaj vse, kar določa uredba in kakor smo to zgoraj pojasnili glede tužcev, ki so prišli v Pokrajino po 1. januarju t. l., kajti za tužce ni noben rok podaljšani in uredba je v tem pogledu že v veljavi, medtem ko bodo morali izpolniti iste obveznosti glede tužcev, navedenih v členu 1, nove uredbe šele s 1. aprilom t. l., upoštevajoč seveda pri tem kot osnovo položaj svojih gostov na dan 31. marca. Nbenne obveze pa ne bodo imeli glede oseb, ki so navedene v členu 3. nove uredbe, dokler ne bodo izdane nove določbe.

Analogno morajo dotični, ki po 1. januarju vzevajo v svojo službo tužce, ki so prišli po tem dnevu v pokrajino, naznaniti oblasti njihov sprejem v teku 3 dni, njihov odpust pa v teku 24 ur. Za tužce pa ki so bili 1. januarja že v pokrajini, se bo morala predložiti prijava 1. aprila, omejeno na one, ki bodo še v službi ali pa jo bodo zapustili dne 31. marca. Za one, ki so označeni v čl. 3 nove uredbe, zaenkrat ni nikake dolžnosti za prijave, dokler ne bo novih posebnih odredb.

Naposled morajo oni, ki so odstopili pred 31. marcem v last ali v užitek (najem, koloniat) nepremičnine, ležeče v pokrajini, kakemu tužcu, spadajočemu med one, ki so naštetih pod čl. 1 nove uredbe, javiti ta odstop naslednjega 1. aprila, ako je dotični odstop 31. marca še vedno v veljavi. Za cesnje, izvršene tužcem, ki so prišli v pokrajino po 1. januarju, je naredba, kakor smo že zgoraj navedeli, že v veljavi in zato morajo biti javljene v 10 dneh po omenjeni cesnji. Ne zahteva pa se nobena prijava do novih navodil za cesnje nepremičnin osebam, označenim pod čl. 3 nove uredbe.

Preskrba listin o istovetnosti

Zelo važno in ne lahko rešljivo vprašanje ostane in bo ostalo vsekakor za mnoge one, ki niso iz dolžnosti, preskrbeti si listine o istovetnosti tudi v podaljšanem roku do 31. marca, zlasti za one, ki so do aprila 1941-XXI imeli jugoslovansko državljanstvo in pristojnost v kakih občini, ki ni priključena Kraljevini Italiji. Za take mora biti dokazano o istovetnosti izdano od državne oblasti onega kraja, kjer imajo dotičniki svoje stalno bivališče. Ako gre tedaj za osebe, ki so slučajno v pokrajini, pa bivajo stalno v kakih drugi državi, si bodo morale te preskrbeti listine pri pristojnih oblasteh v tuzemstvu ali pri konzularnih oblasteh. Če pa gre kakor v večini primerov za osebe, ki so se zdaj nastanile v pokrajini, bodo listine izstavile dotične občine, ki bodo do takrat urejene za izdajanje takih listin.

Bilo je vprašanje, ako tako listino predstavljajo osebna izkaznica o istovetnosti. Vprašanje se mora zanikati, ker izkaznica o istovetnosti ne vsebuje oznake državljanstva. Na drugi strani morajo biti obžalovani v stanju, da izdajo izjave tistim, ki so se preselili v Ljubljansko pokrajino po italijanski okupaciji. Na temelju izjav, ki so jih svoj čas predložili interesi, se uporabljajo naredba z dne 4. junija 1941-XIX, št. 38, ki je obvezovala vse priseljene, da so se prijavili pri dotični občini, ter čl. 8. naredbi z dne 11. septembra 1941-XIX, št. 97, ki je razširil dolžnost prijave tudi na one, ki so vzele na stanovanje priseljene osebe. Zato naj oni, ki še niso ustregli tej dolžnosti, to takoj store v svojem lastnem interesu, da se izognejo sankcijam, predvidenim za sestavo seznama tužcev.

Za izjavo osebne izjave glede njihovega državljanstva bodo občine lahko upoštevale vsako pravilno listino, v prvi vrsti potne liste ali listine o državljanstvu bivše jugoslovanske države, saj je bilo državljanstvo vezano s pogojem pristojnosti. Za državne uradnike, glede katerih obstoje listine ali potrdila o pristojnosti pri javnih uradah, bodo slednje lahko izdale izjavo, potrjujočo podatke, izhajajoče iz osebne razvidnice. Komur ne bo mogoče na ta način dokazati svojega lastnega položaja, se bo lahko obrnil na konzulat onega države, na katere ozemlju leži občina njegove pristojnosti, da dobi osebno potrdilo. Na vsak način čl. 30., ki grozi s kaznjivo zapora do 2 mesecev, bodisi z zaporno kaznjivo samo ali zvezano z globo do 5000 lir, tužcu, ki so ga našli brez predpisanih listin, upošteva tudi primer težkih opraviljivih ovir. Vendar je dobro poudariti, da nemožnost preskrbeti si listine o istovetnosti ne razbremeni tužce v nikakršnem pogledu od obveznosti prijave bivališča.

Pojmi pristojnosti in bivanja

Neko drugo vprašanje, o katerem so bila naprosena pojasnila, se tiče tolmačenja določil čl. 2. naredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, v kolikor se tiče dejanske prisotnosti v Ljubljanski pokrajini

ali v drugih jugoslovanskih ozemljih, priključenih Kraljevini 11. aprila 1941-XIX. Pojavila se je možnost, da je bil kdo na poslovnem potovanju ali zaradi družinskih razmer kak dan v kakem drugem kraju, ali pa je bil poklican pod orožje. Jasno je, da se bo v takem primeru prisiljene in opravljene začasne odsotnosti dotična oseba lahko smatrala kot prisotna, ako je imela na ozemlju, priključenem Kraljevini, v dotičnem razdobju svojo hišo in svojo družino.

Drugo vprašanje glede pristojnosti po določilih čl. 2. naredbi je to, dali se sme amatrati za pristojnega samo oni, ki je imel v trenutku zasedbe izvirno pristojnost v kakih občini pokrajine ali drugega ozemlja priključenega Kraljevini, ali pa tudi oni, ki si je tako pristojnost pridobil po svoji javni službi. Jasno je, da je, kjer ni drugih omejitev, treba smatrati za pristojnega prvega in drugega.

Tudi se je postavilo vprašanje, ali se pod stalno bivanje 15 let razume nepretrgano bivanje ali pa bivanje v presledkih, ki znašajo skupaj vsaj 15 let. K temu se pojasnjuje, da pojem stalnega bivanja ni oslabljen s kako krajšo začasno in slučajno odsotnostjo, s katero ni bila zvezana preselitev z družino v novo stanovanje, zato kratka odsotnost v teku 15 let pred 15. aprilom 1941-XIX ne ovira, da se prosilec smatra kot stalno prisoten.

Končno je treba ugotoviti, da je v izrazu čl. 9. »kdor koll vzame v svojo službo tužca« razumeti tudi javne naprave, ker odredba ne dela razlike med javnimi ali zasebnimi delodajalci.

S tem so objasnjeni razni dvomi, ki so se bili pojavili, in je treba interesom pripraviti, da naj se vestno drže objavljenih navodil ter naj ne čakajo na izpolnitev raznih dolžnosti prav do zadnje ure zadnjega dneva. eL tako se bo lahko prepričali, da pride pod udar sankcij, ki jih predvideva uredba.

Prijave za vodstvo seznama prebivalstva

Da se izognejo zagroženim globam, se opozarjajo občani, družinski poglavarji in poglavarji zajednic na naložene jim in spodaj navedene dolžnosti glede prijav in sporočil, ki jih morajo vlagati pri anagrafskem uradu zaradi pravilnega vodstva registra prebivalstva, ki je uveden v vseh občinah pokrajine od 1. avgusta 1941-XIX dalje z naredbi Visokega komisarja z dne 12. avgusta 1941-XIX št. 84.

Gospodarstvo

Določbe o pobiranju carinskih davščin

Smatrajoč za potrebno uprositi in pospešiti pobiranje carinskih davščin je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na bivši jugoslovanski zakon o carinskih tarifih, ki določa pobiranje carine ter drugih carinskih davščin v zlatih dinarjih, in glede na odločbo finančnega ministra bivše kraljevine Jugoslavije z dne 29. decembra 1940. o določitvi razmerja 1 : 15 med zlatim dinarjem in papirnatim dinarjem pri pobiranju carinskih davščin v zlatih dinarjih ter glede na kr. uredbi z dne 2. junija 1941-XXI, o zamenjavi dinarjev v lire, izdal naslednjo naredbi o pobiranju carinskih davščin, ki je objavljena v »Službenem listu« 13. t. m.

Člen 1. Od vstetega 1. januarja 1943-XXI dalje se računajo uvozne in izvozne carine, ležnina, žigovina, poslovnina in tlakarina v deklaracijah, v boletah, v drugih listinah in v vseh carinarinskih računovodstvenih knjigah in lihah tako, da se vsota odmeri s 5,7kratnim zneskom enotnih carinskih postavk, izraženih v tarifi v zlatih dinarjih.

Člen 2. Znesek enotnih uvoznih in izvoznih carinskih postavk, omenjenih v prednjem členu, ki se dobi s prevedbo v lire po razmerju 1 proti 5,7, se mora zaokrožiti na 5 centezimov za ulomke nad 25 tisočink do 75 tisočink in na 10 centezimov za ulomke nad 75 tisočink, pri čemer se ulomki do 25 tisočink ne upoštevajo.

Pri izračunavanju ležnine, žigovine, poslovnine in tlakarine je treba na zgoraj označeni način zaokrožiti dolžno vsoto za vsako teh pristojbin in za vsak carinski posel.

Člen 3. Določbe iz prednjega člena 1. in 2. veljajo tudi glede blaga, deklariranega in overjenega pred dnem uveljavitve te naredbi, če je ta dan blago še v carinskih prostorih in se davščine še niso plačale.

Člen 4. S to naredbi se razveljavljajo vse druge, njeje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe.

Zvišanje takse za vidiranje vozaških izkaznic za motorna vozila

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi z dne 10. sept. 1941-XXI št. 96 s predpisi o pregledu motornih vozil, izdaji prometnih dovolil in o vozaških izkaznicah ter z dne 11. decembra 1941-XXI št. 184 s taksnimi predpisi za promet motornih vozil in prikljupnikov in smatrajoč za potrebno, da se zviša letna taksa za vidiranje vozaških izkaznic in se tako prilavna v drugih pokrajinskih Kraljevine veljajoči taksi, odreja:

Letna taksa za vidiranje vozaških izkaznic za motorna vozila po členu 8, št. 1 2 in 3. naredbi z dne 10. septembra 1941-XXI št. 96, določena z naredbi z dne 11. decembra 1941-XXI št. 184 na lir 22,—, se za leto 1943-XXI zvišuje na lir 50,—.

Gospodarske vesti

— Zvišanje glavnice italijanske družbe za sintetična goriva. Delničarji družbe Società Italiana Carburanti Sintetici v Firenci so sklenili zvišanje družbene glavnice od 60 na 200 milijonov lir, in sicer v več etapah. Najprej bo zvišana glavnica od 60 do 90 milijonov lir, potem postopno od 90 na 200 milijonov lir. Denarna sredstva se bodo uporabila za nove velike investicije.

1. Spremembe stalnega bivališča

Klorkoli se doseli v občino iz druge občine te pokrajine ali iz druge pokrajine Kraljevine ali iz inozemstva z namenom, da bo v njej stalno bival, mora to prijaviti anagrafskemu uradu najpozneje v 10 dneh po doselitvi.

Prav tako se mora objaviti pred svojim odhodom pri tem uradu, kdor se izseli v drugo občino te pokrajine ali v drugo pokrajino Kraljevine ali v inozemstvo z namenom, da se tam stalno naseli.

2. Spremembe v sestavi družine ali zajednice

Vsak družinski poglavar ali poglavar zajednice mora v 10 dneh prijaviti mestnemu anagrafskemu uradu vsako spremembo v številu članstva družine ali zajednice, če te spremembe niso posledica ženitev, rojstev ali smrti.

Enake prijave kakor družinski poglavarji (na isti način in v istih rokih kakor ti) morajo napraviti tudi uprave, uradi in javne ustanove (civilne in vojaške), tudi one z avtonomno ureditvijo, te javne in privatne ustanove, ki so podvržene državnemu skrbstvu, nadzorstvu in pregledu, katerih vzdrževanje podpira država s trajnimi prispevki, ki, kolikor se tičejo spremembe stalnega bivališča njihovih nameščencev.

3. Spremembe stanovanja

Kdor se preseli iz ene hiše v drugo v isti občini ali iz stanovanja v drugo v isti hiši ali od ene k drugi družini ali zajednici, mora to naznaniti anagrafskemu uradu najkasneje 10 dni po preselitvi v novo stanovanje.

Neodvisno od te prijave mora oni, ki iz kateregakoli razloga upravlja hišo ali stanovanjske prostore, v 10 dneh po nastali spremembi prijaviti anagrafskemu uradu vse spremembe stanovalcev. Če se stanovalec preseli iz druge občine, se mora označiti tudi občina, iz katere prihaja, če pa se stanovalec izseli v drugo občino, je treba označiti tudi ime te občine.

4. Prijava začasno prisotnih prebivalcev. Kdor biva začasno v občini, se mora po trimesečnem bivanju v občini javiti anagrafskemu uradu in izjaviti, ali je njegovo bivanje v resnici le začasno.

Vsak družinski poglavar mora prijaviti anagrafskemu uradu osebe, ki po tromeščnem bivanju v občini še žive v njegovi družini oziroma iz nje izstopajo.

Te prijave je treba napraviti v desetih dneh po preteku treh mesecev začasnega bivanja v občini.

Isto prijavo morajo vložiti v istem času poglavarji zajednic za svoje začasne goste. Za morebitna pojasnila se občani lahko obrnejo na mestni anagrafski urad (Mestni trg št. 23) ob delavnikih od 8. do 11. dopoldne.

— Narasčajoča proizvodnja zemeljskega plina v Italiji. Proizvodnja zemeljskega plina se je v Italiji pričela naglo dvigati leta 1935. v dobi sankcij, ki so dale povod za še boljše izkoriščanje domačih virov energije. Leta 1935. so pridobili v Italiji 10 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina metana, naslednje leto 13 milijonov, leta 1937. 15 milijonov, leta 1938. 17 milijonov, leta 1939. pa 21 milijonov kub. metrov. V vojnih letih se je proizvodnja pričela dvigati še v naglašem tempu. Tako je leta 1940. dosegla 34 milijonov kubičnih metrov, leta 1941. pa 49 milijonov kubičnih metrov. Za lansko leto še niso objavljene podatki, vendar je pričakovati, da bo tudi to leto prineslo nov znetan dvig proizvodnje. Od leta 1935. do leta 1941. so v celoti pridobili 159 milijonov kubičnih metrov plina, kar ustreza po svoji kalorični vrednosti količini 200 milijonov litrov bencina.

— Dobra vinska letina v Evropi. Mednarodni poljedelski urad v Rimu je objavil prvo cenitev evropskega vinskega pridelka za leto 1942. Po tej cenitvi je znašal evropski pridelok vina v lanskem letu 140 milijonov hl, to je za 8% več kakor v prejšnjem letu in za 17% več kakor v letu 1940. Približno cenitev svetovnega pridelka za preteklo leto znaša 175 milijonov hl.

— Dunavski most pri Ruščuku bo stal eno milijardo levov. Poročali smo že o bolgarsko-rumunskem sporazumu glede gradnje velikega železniškega in cestnega mostu pri Ruščuku oziroma Djurdjevu na rumunski strani ter o velikem gospodarsko-prometnem pomenu te nove zveze glede na okolnost, da zdaj ni nobenega mostu na vsem toku Dunava od Beograda in Cerne vođe v spodnjem toku Dunava, kjer je speljana železnica v Konstantco. Nedavno je posebna bolgarsko-rumunska komisija za gradnjo tega mostu zasedala v Bukarešti. Sedaj objavljajo o tem nekateri zanimive podrobnosti. Pri izdelavi načrtov za most so zaposleni najboljši bolgarski in rumunski tehniki. Skupni gradbeni stroški so predvideni v višini ene milijarde levov. Bolgarska vlada pričakuje od gradnje mostu velike koristi, saj promet proti severu vedno bolj narasča in ga sedanji železniški trajekt nikakor ne zmore. Čeprav bo novi most bistveno razbremenil promet, računa bolgarska vlada, da se bo navzile temu še nadalje dvignil tudi promet na Dunavu samem. Zato je bolgarsko prometno ministrstvo naročilo gradnjo štirih novih rečnih ladij, ki so jih že pričeli graditi v ladjedelnici v Budimpešti.

— Znatno povečan bolgarski izvoz jaje. V zadnjih letih se je vloga Bolgarije v evropskem izvozu jaje še znatno povečala. Sedaj odpade več kakor 10% celotnega bolgarskega izvoza na izvoz jaje. Kolčina izvoza jaje se je dvignila od leta 1939. do leta 1941. za 46%, namreč od 14,8 na 21,6 milijona kilogramov. Istočasno se je vrednost izvoza jaje več nego podvojila. Leta 1941. je od bolgarskega izvoza jaje odpadlo 16 milijonov kilogramov na izvoz v Nemčijo, skoro 3 milijone kilogramov na izvoz v Italijo in 2,6 milijona kilogramov na izvoz v Švico. Manjše količine pa so bile izvožene v Grčijo in Francijo.

— Notranja kolonizacija v Bolgariji. Iz Sofije poročajo, da se je doslej v bivši grški Trakiji, ki je priključena Bolgariji, naselilo okrog 15.000 bolgarskih rodin. V načrtu za nadaljnjo notranjo kolonizacijo je na vsem področju Bolgarije predvidena naselitev nadaljnjih 30.000 rodin, in sicer predvsem na ozemlju, ki se da z melioracijami pridobiti za kmetijsko obdelovanje. To ozemlje obsega okrog 200.000 hektarjev.

Neme priče ljubljanske preteklosti:

Vodnikov trg

Na delu prostora, ki ga zavzema danes Vodnikov trg, je dal baje leta 1073. sezidati bogati trgovec Peter Baldivic cerkev, posvečeno sv. Filipu, katero so pre- zvezli v oskrbo franciskani. Toda božji hram je dne 7. januarja 1386. pogorel skupno s samostanom, ki so ga zgradili poleg nje- ga ljubljanski meščani na svoje stroške. Po nesreči so samostan (ob katerem je bilo tudi pokopališče) in cerkev znova po- stavili. Cerkev je bila dogotovljena l. 1412. Z znatno gmotno pomočjo turjaških grofov in posvečena Mariji vnebovzeti. Pri njej so ostali redovniki do 1784. leta, ko so se stalno preselili k sedanji cerkvi Marijinega oznanjenja.

Dve leti nato so cerkev podrli, v samo- stanu ali pozneje splošno imenovanemu li- ceju pa so se jele odumovati (1788) raz- ne šole, izmed katerih so ostale nekatere v njem prav do leta 1895. Takrat je raz-

Nekdanja gimnazija

majal in poškodoval velikonočni potres star- njsko zgradbo po mnenju strokovnjaške komisije tako silovito, da se je ni izpla- čalo več popravljati. Zategadelj so jo leta 1903. do tal porušili. Izza tistega časa tu- di ne obstaja več. Solska, nekot Sadna uli- ca, ki je bila med semeniščem in licejskim poslopjem. Tu je držalo v to poslopje, ozi- roma v sila dolg in širok mostovz njegove- ga severnega trakta, zložno, do poldrug meter visoko kamnitno stopnišče.

Tako je postal trg, imenovan po slavem našem pesniku Valentinu Vodniku, čigar spomenik ga krasi izza odkritja (to je čneva sv. Petra in Pavla leta 1889), med najbolj prostranimi v Ljubljani. Pripom- niti pa je treba, da se je imenoval do te- daj ta trg Valvasorjev, a še poprej Solski.

Za vodo ali ob severni strani semenišča in licejskega poslopja so se tako rekoč utaborili že davno mali mesarji, ki so se ukvarjali edinele s klanjem telet, prašičev, jagnjet, kostrunov in kozličev. V bivšem šolskem drevoredu (od Franciskanskega do sedanjega Zmajskega mostu) so si po- pagali s stojnicami (stanti), katere so mo- rali dovažati dan na dan z meslino vred na trg, dokler jih niso jeli zamenjavati po- lagoma z lesenjaki stropov v zadnjih petnajstih, dvajsetih letih bolj in bolj. Ve- čidel nelepe in nerodne lesene lope so iz- ginile s trga šele lani, ko je bila dograjena higieničnim potrebam povsem ustrežajoča tržnica na obrežju Ljubljane.

Na obvodni strani liceja so prodajale kmetice in branjvice perutnino, jajca, mle- čne proizvode, kunce in drugo, a na nje- govih srednjih strani odnočno pozneje okrog Vodnikovega spomenika in po vsej nje- govni neposredni okolici so bili za semanjih dni napradaj usnje suhno, pletenine, že- lezni in raznoteri drugi izdelki, in to po- slednjič v mesecu januarju leta 1907., ko je bilo trženje s takim blagom na javnih prostorih docela odpravljeno. Do leta 1902. je bil na tem trgu starodavni letni Mi- klavžev sejem, ki so mu določili nato prostor ob zahodni strani Zvezde, kjer je od takrat še vedno od leta do leta.

Kakor je vsakomur dobro znano, je dan- danes Vodnikov trg, ki ga je dalo mestno poglavarstvo smotno urediti in nalašč čim ustrežneje prirediti za kupčevanje z različ- nimi živili, posebno zelenjajo, pridelki po- ljedelstva sadjem in drugim, največje in sleherni delavski najživahnejše mestno tr- žišče. Trg je dobil kak prikupno podobo zlasti za časa, ko so na njem zasadili 44 akacij z vrhovi okrogle oblike. Le žal, da je nenavadno huda zima 1941-2., razen sed- mih takih dreves vsa ostala ugonobila, prav za prav jim tako škodila, da jih je bilo treba nedavno hočeš nočeš odstra- niti. Konec zadnje jeseni so jih posekali in nadomestili s srebrnolistnimi javori, gle- de katerih upajo, da bodo odpornejši proti zimskemu mrazu ter enako akacijam, le-

potlili in poživljali celotni tržni prostor. Le-ta je dobil še posebno vrednoto, ker so meseca avgusta 1934. leta njegova tla temeljito zgladili ter jih prevlekli z narav- ni asfaltom in katranom, tako da so ob- varovana čimbolj nadležnega prahu in jih je moči dosti laže snažiti kakor poprej, kar je zlasti v zdravstvenem pogledu sila koristno.

Med hišo na Krekovem trgu št. 10 in li- cejskim poslopjem je bila, dokler je niso skupno, z licejem podrli, nizka zgradba, imajoča na sredni vzvišeno odspredje in v vsej dolžini približno čez meter širok hod- nik. Napušč hišne strehe, segajoč do hod- nikovega robu, je podpiralo bolj sprlo olepšave ko potrebe šest močnih zidanih stebrov. Hiša z veliko in manjšo sobo, ka- teri so nezadostno razsvetljevala sicer še precej visoka, toda z debelim železnim okrižjem opremljena okna, potem drvar- ni in vedno prav anemarnjenim stran- ščem, je porušila vojska. Pred zgradbo, ki se jo je oprljela spakedranka »havbaht«, sta rasla velika divja kostanja, od katerih eden še zdaj tam sameva. Pod njima, v časi pa izjemoma tudi nasproti — na Krekovem trgu — so se zbirali v času navadnih razmer izza leta 1901. (a poprej na Marijinem trgu) kosci ter se pogajali z došlimi lastniki travnikov glede košnje, ob dozoritvi raznih žitnih vrst pa so pri- hajale prav tja čisto tudi žanjice zaradi njim namenjenega dela. Zdej se prodajajo na tem prostoru ob delavnikih od prvih dveh popoldanskih ur leseni izdelki (suha roba), za katere je bil poprej prodajni pro- stor veliko let na Sv. Jakobu trgu. — Ko- stanj pa, ki ga vidimo nekoliko dalje v severni smeri, je rasel za hišo, oziroma na manjšem dvorišču, tik ob njegovem vo- dnjaku z zmerom zadostno zdravo in dobro

pitno vodo. Ko vojaštvo hiše, v kateri je hranilo svoje večni mnogostevilnejše zasta- ve, kakor jih premore dandanes oborožena sila, ni več potrebovalo, ga je vzel v na- jem Ivan Sakser za opravilnico svoje slaščičarne. In ko se je izselil, sta dobila v hiši zavetišče dva razreda prve deške ljudske šole vse do zgradbe njenega Pe- vega doma na Ledini (1889) v sedanji Pe- trarcovi (Komenskega) ulici št. 19. Po na- vadi in kar zaporedoma mnogo let je bil nastanjen prvi razred imenovane šole v veliki hišni sobi. Še vidim v duhu to dolgo, široko, mračno učno sobo s pečjo, podob- no bajtici v bajti, z nelzerno več ko ne- ogibno potrebnim prostorom za kateder, ta- blo in ostalo in kajpakda klopmi, kakrš- nih ne nahajamo dandanes v učilnicah in katerim smo dejali »pruke«, poškodova- nimi že na vse mogoče načine. Klopi je bilo v razredu morebiti najmanj dvajset. Niso pa bile vse v isti višini, ker ti le- ta se je vsaj pri tretini zlagoma dvigala. Zato so držale vanje po dva do tri stopnje. V zadnji, »solski«, so ugorali navadno če- peti najhujši poredeži, ko so prešli seve poprej zasluženo mazilo, ali pa »stare hi- šee«, učenci, korenito prebavljajoči učno tvarino »visokega« prvega normalno- šolskega razreda po več let. V taki dolgi klopi je moglo sedeti po pet, šest dečkov prav lagodno, odnosedno po pol metra ali še nekoliko več vsakebi. Bila je tudi za- res silo potrebna tako obširna soba, ker bi sicer ne imela prostora preštevila skupa- nica učencev enega razreda sprlo takrat- nih šolskih razmer. V podkrepitve tega naj- povem, da je štel na primer po poročilu šole za leto 1885-6. njen prvi razred ob začetku šolskega leta nič več in nič manj, ko 88 učencev, kolikor jih je imel tudi ko- nec leta, ker sta med letom po dva učenc- a vstopila in izstopila. Alojzij Potočnik

Plavajoča oporišča za podmornice

Oskrba nemških podmornic, ki operira- jo v daljnih vodah Atlantika, je bila doslej skrivnost, katero so zaman skušali rešiti sovražniki zlasti v Angliji. V zadnjem ča- su pa so Nemci sami dvignili to skriv- nostno kopreno. Povedali so strmečemu svetu, da nimajo nemške podmornice prav nobenih kopnih oporišč, ki bi jih oskrbo- vala z gorivom, živili in municijo. To po- jasnijo je bilo potrebno predvsem zaradi obdolžitve, da imajo Nemci svoje zaupnike na Azorih, na Kapverdskih otokih, v Ni- karagui. Kolumbiji in kdo ve še kje po svetu. Šele zdaj je prišlo dejansko stanje na dan. To pojasnilo pomeni zopet veliko presenečenje za Anglosameričane, ki si ne znajo pojasniti, kako so Nemci rešili te- žaven problem oskrbe svojih podmornic daleč od domačih izhodišč.

Nemška podmorniška vojska se je v teku zadnjega časa razširila na ves svet. Od lani ni več točke na morju, do koder se ni bil upale nemške podmornice. Nobena obala jim ni nedosegljiva. Nevarnost podmornic, o kateri toliko govorijo Angličani in Američani, se ni zmanjšala, nasprotno, še pove- čala se je, kajti Nemci obvladujejo že da- lej več morskoga prostora in zadajajo svo- jim sovražnikom hude udarce.

Pametnejši sodružniki angleških listov so že nekajkrat opozorili britsko admiralteto, da Nemci najbrž nimajo preskrbovališč za svoje podmornice na suhem, temveč oskrbu- jejo svoje podmornice verjetno s pomočjo posebnih ladij. Toda britska admiralteta tem glasovom ni hotela verjeti. Šele v zad- njem času so se tudi mornariški krogi v Angliji streznili in začeli govoriti, da Nemci oskrbujejo svoje podmornice s po- močjo tankovskih ladij.

V neumornem dnevnem in nočnem delu so nemške ladjedelnice izdelale tip oskrbo- valne ladje za podmornice. Te ladje imajo velikanske trupe in so zelo čokate, ker morajo voziti s seboj ogromne tovore. Tankovske ladje so pravzaprav plavajoča oporišča, s kakršnimi ne razločajo ra- zen Nemcev nobena sila na svetu. Tankov- ske ladje prinašajo podmornicam ne samo gorivo, ampak jih oskrbujejo tudi z žive- žem, imajo na razpolago pa tudi vse, kar je potrebno za njihovo popravila.

Podmornica ki ima za seboj dolgo vož- njo po Atlantiku, se navadno »izprazni«, oteka. Porabila je svoje gorivo, nima več živeža, potrebna je popravi, njeno izpra- no mostvo je večkrat tudi potrebno odli-

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

ha. Takšna podmornica mora za nekaj ča- sa izpreči. Poišče si kratkotalno svoje »pla- vajoče oporišče«. Tankovske ladje nudijo podmornicam vse potrebno. Primerjalji bi jih lahko z gostilnami, kamor se zatečejo potniki po dolgem potovanju. Na njih naj- de ladja in njeno mostvo vse potrebno za obnovitev zalog in telesnih energij.

Nemška plavajoča oporišča so ladje, ki se lahko pogreznje pod vodno gladino, da jih ne opazi sovražnik. Pod vodo oddajo te ladje tudi vso pomoč potrebnim pod-

Albin Razpotnik †

Semč, 12. januarja. Včeraj nas je zadelo žalostno vest, da smo izgubili šolskega upravitelja g. Albina Razpotnika. Ob 2. ponči ga je za- delala srčna kap. Pozivil se je zelo mlad, stedi najlepših svojih sposobnosti. V Beli Krajini je slovel ne le kot dober vzgojitelj mladih, temveč zlasti še kot izvrsten svetovalec in prosvetni delavec. Čepav je bil rahlega zdravja, smo ga povsod videli in- ciativnega in delavnega.

Albin Razpotnik se je rodil 1. junija 1894 v Vodcah. Oče je bil učitelj. Mati je bila doma iz Bele Krajine, zato se je tudi Albin odlepal Bele Krajine in ji ostal zvest do smrti. Takoj po svetovni vojni mu je bilo dodeljeno upraviteljsko mesto na Šoli v Štrkeljevi pri Semču. Nato mu je bilo leta 1931 poverjeno upraviteljsvo nove šole v Semču. Vodil jo je vzorno. Bil je mož na pravem mestu. Močno ga bodo po- grešale učiteljske vrste in za njim iskreno žaluje mladiča ki j je bil očetovsko skr- ben vodnik na poti v življenje. Zlata vreden je bil njegov značaj. Bela Krajina ga bo vsepovedno pogrešala. Toplo žalovanje za njim je bilo izpričano 12. januarja po- poldne, ko smo Albina Razpotnika položili pri Sv. Duhu k večnemu počitku. Prebival- stvo iskreno občustuje z gopo vdovo ter s hčerka Ana Dragico in Milico, kateri ve- lja tudi naše sožalje.

Dragenu profesorju

Ivana Vavpotiča v spomin! Lasje nam svete, ki smo bili tedaj na idrijski realki. Domače, pristržno mestece nas je skrbno skrivalo pred uradnimi pu- gledi profesorjev, kadar smo se v kakem gostilniškem »stbičju« tožili po mukah in trpljenju šolskih ur. Zlati čas zlate mladosti! Le redko je kak uraden oblak zakril študentovo nebo. Toda en tak je le bil, ki je visel nad urami prostoročnega

La Befana del soldato: Il pranzo alla sede del Dopolavoro nella palestra a Tabor — IV. Befana vojaka: Obed vojakov na sedežu Dopolavora na Taboru

mornicam. Gorivo se pretaka iz trebuha tankovske ladje v podmornico po posebnih ceveh, hrana se prenaša po hodnikih itd. Vse to se vrši seveda zelo previdno in oprezno. Kadar ni nevarnosti, založi tan- kovska ladja podmornico z gorivom, živili in drugimi potrebščinami na vodni gladini. Tudi popravila se izvrše navadno na ta način, kajti vsaka tankovska ladja ima s seboj delavnico za reparature, ki jih na podmornici sami ni mogoče izvršiti.

Preden se tankovska ladja poslovi in na- poti dalje, pregleda mostvo na podmornici tudi mornariški zdravnik, ki se prepriča o zdravstvenem stanju vsakega posamez- nika. Če je potrebno, odvzame tankovska ladja podmornici bolnike in ranjence ter jih nadomesti z zdravimi močmi. Tankovska ladja namreč stalno vozi med Nemčijo in določnimi točkami, kjer jo podmornice lahko poiščejo.

Seveda je tankovska ladja vsaki pod- mornici izredno dobrodošla, saj pomeni za- njo po večtedenski odsotnosti svidenje z rojaki in prekinitev osamelosti v morskii borbi. Tankovske ladje so tako zgrajene, da lahko več mesecev prebijejo na morju šele potem, ko so oddale vse gorivo in živila ter oskrbele vsa mostva, se vrnejo domov, kjer zopet obnovijo svoje zaloge za novo vožnjo.

nam je bila perspektiva mrtvega pojem črte, samo grenka kaplja v kupi učnja. Po nje- govih besedi in po njegovi roki je pojem zaživel v čudovit izraz prostora in sveta. V svojih predavanjih, opt na široko zna- nje in svetlovno razgledanost, nam je po- dajal ključne do svetov umetnosti (njene tehnike in razvoja) ter do jasnih, zdravih življenjskih nazorov. On nam je odprl oči za lepoto narave, za razumevanje upodab- ljajoče umetnosti. Sreča nam je bila štiri leta naklonjena — do mature in mislim, posebej meni, da je bil prav on naš učitelj in vodnik. Po njem šele sem zagledal lepoto in bil v stanju uživati in razume- vati upodobljene umetnike.

Kako življenjsko bogastvo nam je raz- krl, ko smo slepci za lepoto in umetnost, spregledali. Kakšna nepozabna doživlja po galerijah in razstavah mi je pričrala, koliko tihga zadržanja in sreče sem užil po njegovi pobudi z lastnim amaterskim delom! Zal, da ga je pretesno šolsko vzduš- je odtgnilo mladini.

Ko nas je potem življenje razteplo in toplo po svetu, da so nam osiveli lasje, je ostal naš vodnik-umetnik v srcih z nami. In po tridesetih in več letih, ko smo se sre- čavali in govorili, je bil še vedno isti ži- vahni, skromni, fini, iskreni naš tovariš in profesor.

Sedaj smo sklonili glave pred mrtvaškim likom našega plemenitega učitelja in umet- nika, a še niže sklanjamo glave pred nje- govim nesmrtnim genijem... I. d.

Drebne zanimivosti

• V Turčiji grade nove ceste. Po pravkar objavljenem delovnem načrtu turškega mi- nistrstva za javna dela bodo letos zgradili veliko zvezno cesto Ankara—Carigrad v dolžini nad 500 km. Prometu izročeno stra- teško važno cesto čez Kaukus od Mersina do Ulukışla bodo čez Konio podaljšali do Ankare. V načrtu je tudi druga cesta čez Kaukus iz Alessandrette do Adane. Pozor- nosti je dalje vreden načrt velike vzhodno- zapadne ceste, ki bo vodila iz Erzuruma čez Sivasa—Kaisari do Ankare in od tam naprej do Izmirja.

• Morskega volka so ujeli. Pri Livornu sta te dni dva ribiča ubila morskega volka, ki je bil težak 4 metrske stote in je meril v dolžino 3 metre. Zaradi velike teže sta morala ribiča potiskati vojevsko vprego, da so morskoro zverino potegnili na obalo.

• Smrt v stolni uri. Antonio Zambelli iz Lavrange pri Bresciji je šel v cerkveni stolp, da bi zvonil za praznik. Potegnil je za vrvi in se znašel ravno pod uteži stolpne ure. Utež ga je udaril s takšno silo na glo- vo, da ga je ubil.

• Stradivarjeve gosli za 500 rubljev. Ne- davno je prešla družina Alisardi v Melzu zavoj o svojega družinskega člana Giusep- pa, ki je na ruskem bojišču. Mož je postal domov violino z dvema strunama in zlom- ljenim lokom. Alisardi je svoji so menil, da je violina navaden izdelek in ji niso po- svetili pozornosti. Šele pri strokovnem ogledu s je izkazalo, da je postal bersaljer do- mov velike redkosti. Gosli so imele namreč v notranjosti napis: »Antonius Stradivari, Cremonensis faciebat anno 1713«. Alisardi je kupil gosli na ruskem bojišču za 500 rubljev. Napravil je gotovo dobro kupčijo, kajti violina ima ogromno vrednost.

KULTURNI PREGLED

Mozart

Odlomek iz režijskih opomb k »Begu iz seraja«

Mozart je bil, kakor znano, »čudežni otrok«. Ob čudnem varuštvo svojega pre- krasnega očeta in svbje male sestrice Nan- čice je popotoval po svetu, igral na najbolj proslulih mestih klavir, uganjal na teh kon- certih in v družbah najbolj nenavadne stvar- ri, zadiviljal izbrano in splošno občinstvo, dosegal priznanja najvišjih krogov, doživl- jal nešteto poklonov najznamenitejših osebnosti, bil ljubljenec dvorov in raznih Velikanstev — skratka, oamljal je brez izjeme vsepoveds s svojim božanskim da- rom in čarom, ki ga je Usoda tako zaljub- ljeno in razkošno natresla v njegovo umet- niško in človeško bistvo. Vendar ta zgodnja slava ni glavno jedro Mozartove čudežnosti. Podobna priznanja so doživeli, čeprav ne mnogi in morda ne v toliki meri, pa ven- darje že tudi drugi.

Mozart je čudež ves, kar ga je. Kot clo- vek in kot umetnik. Čudež je njegovo živ- ljenje in čudež njegova umetnost. Po duši in po življenju je Mozart večer otrok. Otrok, kakršnega si niti s skrajno domišlji- jo ne moremo idealnejšega predstavljati. Otrok, nedolžen in živ, jase, iskren in tako prostodušen dober in zaupljiv, da je v tej zaupljivosti resnično in brez primere gan- ljiv. Otrok, ki prav za prav nima nobene druge želje, kot večno samo igrati in se igrati. On igra med tem ko se igra. Kakor je otroški po svojem igranju, tako je tudi otroško nežen in občutljiv. Očetovoga pri- jatelja vprašuje po desetkrat na dan: »Ali me imaš kaj rad?« in ko dobi nepovoljen odgovor, mu stopita svetli solzi v oči. Kot otrok je tudi ponosen. Ko je hotel pri

nekem svojem gostovanju v Parizu znane- nito Madame Pompadour objeti in poljubiti in se je dama, že nekoliko v letih, nekoliko preburnega dečka hotela ubraniti, je ta užaljeno vzdiknil: »Kdo pa je ta, ki me noče poljubiti, mene, ki ga je poljubila že Marija Terezija!« Ponos in prisrčnost ne- beških otrok! Naalaje je Mozart čist in svet- lak kot otrok. Pri vseh mladostnih zaka- vah, pri vseh kipečih poskokih, pri vseh za- nosnih in tudi svetovleznih izbruhih, ostane njegov obraz vendar le jase in bel, kakor z jutranjo roso opran. Njegova podoba stoji pre- nami tako čedna in lepa, kakor da bi se je noben madež, prav nobena pega ne mogla prijeti. Vse njegovo početje se zdi, da kljuje in bije iz polne zavesti vsega živ- ljenja, iz prešeme ljubezni do vsega, kar je živega, dobrega in lepega. Čist je kot po- pek, ki večno brsti, čist kakor kristal, ki svojega bleška sploh ne more izgubiti, čist je kot srebrni zvoneček, ki svojega zvenka ne more spremeniti.

In nazadnje je Mozart lahkoten in veder, kakor je lahko to oboje le pravi otrok. Vse na njem je kakor da nima teže, vse je lah- kotno in plavajoče, vse se nam zdi kakor odkriveno s perotni, plavajoče kot tička frifotajoča po zraku, kot lahen oblak na nebu, kot kaplja na bisernem vodnotoku, kot list, pozabavajoč in polgrajavoč se v vetru. Vse je igrivo, vse je kakor prosojno, kakor dvignjeno in hlapljivo, kakor da sploh ni obteženo, kakor od zemskih zakonov otr- gano. Čudovita je — vsaj za moje občutje — stija na velrina, s katero je znal Mozart prebolevati in premagovati svoje bridkosti

in svoje življenjske težave. Tudi on je imel svoje premoženjske tegobe, tudi on je do- življal nesrečne ljubezni, tudi njemu usoda ni prikanažala z ljubezenskimi »razmerami« in s še ljubezivnejšimi »prijateljstvi«, tudi on je moral preživljati svojega Hieronima (salzburški nadškof) in svojega Sallerima (Mozartov tekmeč in sovražnik) — toda kako sproščeno, kako svobodno diha kljub vsem tem nizkim udarcem in grubim spom- nom njegova žareča in solnca umetnosti. Zdi se, da Mozart za dojevanje in doživlje- nje vsega, kar je bilo kar koli v zvezi s so- vrstvom, z borbo ali zavistjo sploh ni imel nobenega pravega čuta. In tako je za pra- vega umetnika tudi edinole prav in mogoče. Mozart je bil pri vsem tostranstvu od po- četka svojega snovanja in ustvarjanja že vse onostranski. In v tem pojavu je Mozar- tov največji čudež.

Občudovali so ga največji umetniški du- hovi (Goethe, Gluck, Beethoven, Wagner, častili so ga vsi visoki in najvišji posvetni mogotci (angleška kraljevska dvočica, Ma- riya Terezija, Jožef II., minister Kaunitz), olikovale so ga najvišje duhovne oblasti (signor Cavaliero po papežu) in najvišje glasbene ustanove (Cavalieri filarmonico po belonski filharmoniji). O njegovem ko- maj 36 let trajajočem življenju in njegovem glasbenem opernem in simfoničnem delu, so pisali najznamenitejši »raziskovalci«. Med vsjo ogromno literaturo naj omenimo samo najboljša imena: Jahn, Nohl, Meier, Kretschmar, Bie in Lert) in vsi se strinjajo z oznako, ki mu jo je dal Richard Wagner: »Licht und Liebesgenius der deutschen Welt.« Ciril Debevec

Knjige Mohorjeve družbe

Družba sv. Mohorja je ob koncu prejš- njeja leta razposlala svoj knjižni dar Med štiriimi knjigami, ki so se po obsegu in ope-

mi prilagodile vojnim razmeram. Je pose- no kosrno in dobro »Slovensko berilo«. Je to nek- ka ljudska antologija naše poezije in proze, sestavljena boli s slovstveno- vzgojnega kakor z izrazito umetniškega stališča, vendar pa podmetna in močna po vsebini, vabljiva po opremi. Knjiga obsega 104 strani formata 24x17, in arh Vlado Gašček je je del originalen ovaj s tem, da se je na obeh straneh ovoja ponatisnila z ver- alkami Cankarjeva simbolično močna črtica »Četrta postaja«, opremljena na srednji strani z naslovno risbo v belo- modri barvi. V tem ljudskem izboru našega slovesva je zastopanih 44 imen od Valen- tina Vodnika in Prečerna preko Jenka Tav- čarja, Trdne in Jurčiča do nekaterih naj- mlajših pesnikov (kakor je l. 1920 rojeni Ceve). Antologijo začenia Zupančičev cici- banski motiv »Naše luči« za poezijo in Cankarjev »Bebec Martin« za prozo. Zasto- pana pa se skoraj vsa pomembnejša imena iz slovenske poezije in lepe proze, tako njen vrhovi, kakor so poleg že omenjenih »Akerk, Finžger, Gradnik, Gregorčič, Levstik, Kersnik, Meško Stritar, Kette in Murn dalje taki pesniki kakor sta Medved in S. Sardenko ter predstavitelji generacij in smeri v razdobju med dvema vojnama (Anton Vodnik, Igo Gruden, Janko Glasar, Lili Novy, Vda Tauferjeva, Severni Sali i. dr.). Vsakega izmed zastopanih avtorjev predstavlja njegova slika, v kazalu pa so navedeni tudi najnujnejši biografski podat- ki. Tako sestavljena in opremljena knji- ga bo čitatelju zopet približala podobo lepega razvoja in procvita slovenske slovstvene kulture in ga vzradostila s prepričevalnimi dokumenti lepote in notranje moči slo- venske besede.

Druga Mohorjeva zanimiva knjiga iz do- mačega slovesva je izvirna povest Jana Plestenjaka »Mlinar Bogataje, 164 str.

male 8° obsegajoča knjižica je po vsebini in duhu izrazita večerniško-ljudska povest. Pripoveduje o bogatem žagarju in mlinarju Bogataju nekje v lokih hribov, kmečkem oderuhu in nasilšču, ki si z neposnostjo, zvičajo in nasiljem nagradi veliko premože- nje ter naposled doseže tudi roko lepe hčere enega izmed svojih dolžnikov, Baj- željeve Agate. Tudi njo in majhnega otro- ka muči s svojo bolestno ljubeosumnostjo in hudobnostjo. Nekega dne pa mož utone v tolnumu. Njegov zlobni prijatelj raztrosi vest, da ga je pahnila vpraž žena Agata, vendar se po treh mesecih zapora dokaže njena nedolžnost. Krepostna vdova se lah- ko čez leta poroči s poštenim Tinotom, po- tem ko jo je obrekovalce na smrti postelji prosil odpuščenja. Plestenjak je v »redelit- vi« sence in svetlobe pričlono šablonski. Po- vest po snovi in naravnosti tendenci (kon- flikt med reveži in odedih, trd boi za zem- ljo, dobro naposled le zmaga nad šloveskim zlom) ni nič kaj nova, vendar je Plestenjak pripovedovanje dobro razpletel, konflikte dokaj močno obdoli in nam dal živahno spisanost strani iz življenja v lokem pogor- ju Plestenjak je dober pripovednik, klen in čvrst zlasti s stilistične in jezikovne strani.

Nadaljnja knjiga je prvi del Sienkie- wiczeve znamenite zgodovinske povesti »Quo vadis?« v prevodu dr. J. Glonar- ja. Prva izdaja tega Glonarjevega prevoda je izšla leta 1928 in je že dolega razprodana. Mohorjeva nova izdaja velikega časa iz mučeniške dobe bo približala Sienkiewicz- ovo delo še širšim slojem, kakor ih je do- segla prejšnja izdaja. Ovdve bi bilo pisati o delu, ki sodi med največ prevajane Sien- kiewiczzeve romane in med najbolj preči- trena stvarstva te vrste sploh; prav tako ni treba poudarjati, da prevod ustreza do svo- jih kvalitetah pomenu izvirnika. Skoda le,

Kronika

Dunajski dermatolog Riehl umrl. V 88. letu starosti je preminil na Dunaju znan dermatolog prof. dr. Gustav Riehl. Že leta 1885. se je na dunajski univerzi habilitiral za privatnega docenta. Bil je tajnik prvega dermatološkega kongresa v Parizu in organizator drugega, ki se je vršil na Dunaju. Nekaj let je bil ordinarij v Lipskem, potem pa se je spet vrnil na Dunaj, kjer je skoraj 25 let vodil stolico svojega bivšega učitelja Hebra.

Smrt znane gledališke igralke. V Loanu je umrla znana gledališka igralka Clelia Bonelli, ki se je narodila leta 1850. v Chieru ter je večino svojega življenja posvetila proslavi piemontskega gledališča. Pokojnica je imela srečo, da je doživela priključitev Venezijske domovini in družje zgodovinske pomembne dogodke. V Genovi je umetnica nastopala kot recitatorka v ljudskem gledališču Apolo. Bila je ljubljanka gledaliških množic in pri nekem nastopu se je zgodilo, da je njeno predavanje prekinil zaljubljen mladenič med občinstvom z vzklikom: »Vzemite me za moža ali pa še ustrelim!« Pokojnica je učala visoko starost 92 let ter zapušta v spominu italijanskega gledališkega občinstva najlepše spomine.

Alpinci padlemu kapitanu. Alpinci nekega bataljona na ruskem bojišču so poslali vdovi kapitana Gaetana Giaminollija izrazno sožalja in so priložili 7000 lir s pripombo, naj pokojnikova vdova določi namen za porabo tega denarja. Vdova je poklonila denar bolnišnici v Comu, kjer so imenovali neko bolnišnico sobo po kapitanu Gaetanu Giaminolliju.

Brezplačen vstop v muzeje za vojne ranjence. S posebnim ministrskim dekretom je dovoljen odsej vojnim ranjencem, ki so na dopustu v italijanskih mestih, brezplačen vstop v muzeje. Vsak tak ranjenec pa se mora izkazati z dokumentom od vojaške oblasti, italijanske ali nemške.

Nov film. Italijanski kinematografi so začeli predvajati nov film domaćega izdelka z naslovom »Marija Malibrana«. V tem filmu je glavno vlogo Marija Cebotari, ki predstavlja nekdanjo slavno pevko in prijateljico skladatelja Vincenza Bellinija. Bellinija igra v filmu Roberto Bruno.

Izreden dopust za vojake, ki doma pridelujejo olje. Vojno ministrstvo v Rimu je izdalo odlok, ki dovoljuje izreden dopust za vojake, ki imajo doma oljčne nasade in lahko dokažejo, da pridelujejo olje. Podelje-

IZ LJUBLJANE

Nova grobova. V visoki starosti 85 let je preminila ga. Frančiška Benedikova, po rolu Vrhovnikova. Na mrtvaškem odru počiva na svojem domu v Slajmerjevi ulici št. 5, pogreb pa bo v soboto ob pol 15. iz kapele sv. Petra na Zalah k Sv. Križu. — Leangerholcovo in Battelinovo družino je zapustila njih predraga Bronkica. Na zadnji poti jo bodo spremlili v soboto ob 15. izpred viške cerkve. — Pokojnima naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Zdaj ga je pa zadost! Po jutranji temperaturi —6° C se je živo srebro v četrtek čez dan dvignilo na —3,8° C. Čeprav je Ljubljana in pokrajina bila pokrita že s precej debelo snežno odejo, je vendar še nadalje dišalo po snegu. In res je začelo popoldne spet na drobno naletavati. Proti večeru je bolj in bolj nagosto snežilo. Vso noč je naletal pršic in ko se je Ljubljana budila v petkovem jutru, so bile strehe obložene že blizu pol metra na debelo. Snežilo pa je še kar dalje. Jutranja temperatura je bila —5,2° C. Že zgodaj so po ljubljanskih ulicah rožljale lopate, vendar je moral maršikdo, ki je jutraj hotel v službo ali po opravkih, gaziti v celo.

Očistite pločnike! Opazilo se je, da letošnjo zimo hišni lastniki ne izvršujejo svoje dolžnosti in ne kidajo snega s pločnikov vzdolž poslopj in tal svoje posesti. Zlasti ga ne posipljejo s pepelom, peskom in žaganjem, kadar je poledica. Zato se pozivajo meščani k osebni pozornosti napram vprašanju, tičobem se odmetavanja snega ter naj se strogo ravnajo po veljavni predpisi. Opozarja se, da se bo v nasprotnem primeru uporabili proti njim ukrepi, ki jih določajo odredbe.

Večje število delavcev za spravljanje snega s cest potrebuje mestno cestno nadzorstvo. Čim prej naj se javijo v uradu v sobi št. 1 na levi v prtiličju na Ambrozevem trgu št. 7, med uradnimi urami od 8. do 12. in od 15. do 18. Vsak naj s seboj prinese delavsko in družinsko knjižico.

Večje število vozikov za odvažanje snega potrebuje mestno cestno nadzorstvo. S parom konj in predpisanim kasonom naj se čim prej zgleda ob 7. jutraj pred uradom na Ambrozevem trgu št. 7.

Preglejte zaloge krompirja! Kdor ima krompir v kleti, naj ga ne pozabi od meseca do meseca pregledati. Ne zadostuje, da nasušje krompir v zaboj ali na deske. V teku časa lahko začne gniti tudi najbolj vkleti krompir, ki okuži zdrave zaloge in jih napravi neužitne. Treba je torej skrbno pregledati krompir za krompirjem in ga sortirati. Kar je oporečnega, je treba takoj izločiti. Kadar nastopa zima z mrazom, je nadzorovanje krompirja in ostalih zalog tem nujnejše. Če so vrata in okna tesno zaprta, ne more mrz priti zalagam do živega.

Koncert pianista Gorinija. V drugem delu njegovega koncertnega sporeda bomo slišali najprej eno najpomembnejših Brahmovih balad op. 10 št. 3 v h-molu, ki je napisana za klavir. Nato dve skladbi francoskega avtorja Debussija, ki sta med pianisti izredno priljubljeni in koncertnemu občinstvu tudi že znani. To sta: Odsevi na vodi in Golivogov ples. Prvo delce je izredno barvito, drugo pa zanimivo po svojem težkem ritmu. Vsekakor bo interesantno, kako ju bo izvedel tako slavni mojster kakor je Gorini, ki se bo predstavi naš: koncertni publiko tudi kot skladatelj s svojo sonato, ki je napisana odgovarajoč modernim smeri. Izmed najnovejših modernistov je zastopan na sporedu tudi italijanski mojster Casella, ki je lani koncertiral v Ljubljani. Slišal bomo dva njegova riterkara, ki ju je napisal na ime Bach. Riterkar je stara glasbena oblika, ki je bila zelo v navadi pred razvojem fuge. Napisana pa sta Casellijeva riterkara na tone: b, a, c in h. Takih pr merov je v klavirski literaturi več. Nazadnje bomo slišali Choplinovo fantazijo op. 49. Gorini je znamenit umetnik, velik pianist sedanje dobe ter si jajej interpret del, ki jih izvaja na koncertih. Povsod uživa velik sloves, zato pripravljamo obisk njegovega koncerta vsem prijateljem klavirske igre. Koncert bo v ponedeljek 18. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Potrebujeje inštruktorja? Potem pošite Novi trg 5, kjer diplomirani filozofi pripravljajo dijake(-nje) srednjih in meščanskih šol iz vseh predmetov za šolo. Dopoldne od 9. do 11. popoldne od 3. do 5. Honorar nizek. Poskusite prvi mesec in prepričali se boste o uspehu! — Prijavljanje dopoldne in popoldne. Novi trg 5-III. S prijavo pohiite, ker je število omejeno.

Da Roma: l'arrivo dei battaglioni volontari dei figli degli italiani all'estero — Iz Rima: Prihod prostovoljskih bataljonov sinov Italijanov v tujini

Mačka je povzročila požar. V vili Settinih v Sanguineti je v Bettoli blizu kraja Novi Ligure je nastal požar, ki je povzročil za 10.000 lir škodo. Zgorela je vsa sobna oprava. Preiskava je ugotovila, da je ogenj nastal zaradi kratkega stika, katerega je povzročila mačka, ki je preganjala neko miš. K sreči se je našel pogumen možič, ki je opazil uhajajoči dim, sicer bi bila škoda zaradi ognja še večja.

Tihotapstvo masla. Varnostni organi v Goriziji so prijeli dne 6. letnega Stefana Russija iz Salcana. Russi je imel v nahrbtniku 6 kilogramov masla. Dejal je, da prihaja iz Tolmaja in je odločno tajil, da bi hotel z maslom veržiti. Ko je mož videl, da se stvar ne bo posrežila, je ponudil nekemu stražniku 50 lir podkupnine, da bi ga izpustil. Stražnik je podkupnino odklonil in Russija ovadil.

70 zajcev na en mah. Te dni so priredili v Mezzanu pri Alessandri množični lov na zajce. Lov se je vršil na 400 hektarjih prostora med Tanarom in Bornido. Zajci so se splašili v tako velikem številu, da so lovci po odstrelu našli 70 žrtev svojih pušk.

Iz Buenos Airesa poročajo, da so v New Yorku zaradi pomanjkanja živil zaprli 875 trgovin. Med temi so večinoma obrati, ki so prodajali meso in maščobo.

Velik orel. Lovca Filippi Silvio iz Cerria je lovil te dni divje rabe vzdolž reke Sture. Nenadoma mu je priletel pred očmi ogromen orel. Pogodil ga je in ko je žival izmeril je videl, da meri z razpetimi krili v širino 2 metra 57 cm.

Boj med psom in orlom. 38letni Giuseppe Gorini iz Novare je te dni lovil ob reki Po. Naenkrat je ugledal v zraku nad seboj velikega orla. Ustrelil je dvakrat, da je roparica padla na zemljo. Tatin se je orel nekaj časa premikal in ker ni bil smrtno zadet, se je spravil nad lovčevega psa, ki je hotel ujeti zagrabiti z zobmi. Mel psom in orlom se je urazila borba na življenje in smrt ter bil pes gotovo podlegel, da ni posegel vmes Gorini, ki je še enkrat sprožil in orla usmrtil.

Dveletni otrok se je ustrelil. O logodku, kakršnega pač še ni zabeležila kronika, poročajo iz Höchstada ob Donavi: Mati dve in pol leta starega otroka je morala po opravkih, zato je otroka izročila sosedu v varstvo. Soseda pa je prav tako imela dosti dela, ker je prišel neki sorodnik na dopust. Pustila je torej otroka v sobi. Po nesreči pa se je otrok polastil vojakovega samokresa in se začel z njim igrati. Naenkrat se je pištola sprožila in je krogla prdelra otroku srce.

Vodnikova pratika za leto 1943. je pošla. Na zalogi ima Vodnikova družba samo še prirovedno knjigo Janka Kača »Na novinah«. Ker se še vedno oglašajo v družbeni pisarni člani, ki bi imeli radi letošnje knjige, je družba pripravljena ponatisniti Vodnikovo pratiko za leto 1943, ako se javi najmanj pet sto članov. Prijaviti se je treba najkasneje do 20. januarja t. l. in plačati članarino 17 lir. Prijave sprejemajo: družbena pisarna, Puccinijeva 5 (poslopje Narodne tiskarne), Knjižarna Tiskovne zaduge, Selenburgova 3 in Knjižarna Učiteljske tiskarne, Frančiškanska 6.

Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so pretele dni sprejeli naslednje štiri ponesrečence: V desnico se je vsekal 30letni cerkovnik Miha Šešelj iz Ljubljane. Pri drsnju si je zlomil desnico 16letni dijak Ciril Zagar. 59letni sodar Jakob Hynček iz Ljubljane je padel in si poškodovao desno nogo. 85letna zasebnica Jerica Molkova iz Ljubljane pa se je pri padcu po stopnicah potokljka na glavi.

Z Gorenjskega

Italijanski koncert v Beljaku. Kulturno združenje v Beljaku je priredilo že drugi letošnji italijanski koncert pod pokroviteljstvom ondojnega društva »Dante Alighieri«. Tokrat je nastopila profesorica Cecilijanska konservatorija iz Rima, gospa Bolcredi-Gobbijeva. Na sporedu njenega odličnega klavirskega koncerta so bili Choplin, Schumann, Bussoni, Brahms, Casella in Bossi. Velika dvorana je bila polna in umetnica je žela mnogo cvetja in pohvale.

Na vzhodni fronti sta padla koroška rojaka 20letni študent kemije in desletnik Herman Moritz in 30letni grenadir Rudolf Malle v neki rezervni bolnišnici pa je po daljšem trpljenju umrl letalski stotnik Adolf Eichberger, ki je bil odlikovan z zlatim znakom za ranjence in z raznimi drugimi odlikovanji. Pokopali so ga na častnem vojaškem pokopališču v Gradcu.

Deseti brat. Koroški listi beležijo z zadoščenjem, da se je posestnik Janezu Šumahu v Mežici rodil deseti sin, ki je krepak in zdrav. Družina bo prejela primerno nagrado.

Nesreče. Pri smučanju se je ponesrečil 13letni Alojz Gregorič iz Masle vasi v občini Globasnica. Desno nogo ima zlomljeno. Nadalje se je pri smučanju ponesrečil 11letni Leo Vošič iz Pilberka, ki si je prav tako zlomil desno nogo. Prepeljana sta bila v celovško bolnišnico.

Iz Hrvatske

Fotografska razstava v Zagrebu. Mednarodna fotografska razstava v Zagrebu, ki bi se morala zaključiti 20. t. m., je podaljšana do 24. januarja. Vsaka izmed osemih zastopanih dežel razstavlja po 50 fotografij, ki prikazujejo način življenja v posameznih državah. Prvo ceno za razstavljenega dela je dobila Finska.

Novi italijanski konzul. Za vodjo italijanske konzulata v Sarajevu je bil imenovan generalni konzul Paolo Alberto Rossi. Za konzula v Banja Luki je bil imenovan Gianni Scotti, za konzula v Osijeku pa dr. Oberto Paviani.

Novo drbrodelne znamke. V kratkem bodo izdane drbrodelne znamke državne delovne službe. Nove poštno vrednotnice se bodo prodajale samo pri večjih poštinih uradih, in sicer v Zagrebu pri poštnem uradu 1 in 4, v Sarajevu, Banja Luki, Mokraski, Osijeku, Zemunu, Karlovcu in Dubrovniku.

Časopis za vojake. Pred dnevi je izšla prva številka poučno zabavnega časopisa za oboroženo silo NDH »Vojnik«. Razen strokovnih člankov prinaša list na uvodnem mestu poročilo o velikih vojaških uspešnostih, ki so se na novega leta dan vršile v Zagrebu. List je opremljen z mnogimi slikami.

Gradnja kemične tvornice v Sisku. Nedavno je mestna občina prodala 68 oravov zemljišča za gradnjo kemične tvornice, ki bo edina te vrste na Hrvaškem. Predvsem bodo v tovarni izdelovali žveplo kisline, modro galico in druge industrijske kemične proizvode.

Prijetno presrečenje revne vdove. Iz Mostara poročajo, da je pri nekem tamošnjem trgovcu kupila vrečo fižola rečna vdova, ki je za fižol izdala vse denar, samo da bi njena rodbina ne gladovala. Ko je vrečo praznila, je padla iz nje manjša vrečica, v kateri je bilo 8 kg prave kave. Trgovca, ki je fižol prodal, seveda o kavi ni ničesar vedel. Najbrž tihotapec, ki je kupčeval s fižolom samo zato, da bi mastno zaslužil pri kavi, ni mogel vedt priti do dragocene vsebine.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 16. januarja ob 17.30.: **Primer Dr. Hirna.** Red A.

Nedelja, 17. januarja ob 14. uri: **Oče naš...** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30.: **Deseti brat.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 18. januarja: **Zaprto.**

Jurčič-Golia: »Deseti brat.« Dramatizacija povesti v 16. slikah. Osebe: Benjamin, graščak-Bratina, graščakinja-Gabrijelčičeva, Manica-Levarjeva, Balček-Bajde, Dolef-Lipah, Piškav-Peček, Marijan-Verdonik, Martinek Spak-M. Skrbineček, Kvas-Drenovec, Krjavelj-Cesar, Dražarjev-Raztoren, Krivčević-Plut, Pol. Juvanovca, Santicinova, sodnik-Nakrst, zdravnik-Košuta, lektorica-Kraljeva. Režiser: prof. O. Sest.

OPERA

Sobota, 16. jan., ob 17.: **Beg iz seraja.** Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 17. jan., ob 11.: **Angel z avtom.** Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 16. uri: **Thais.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ponedeljek, 18. januarja: **Zaprto.**

Iz Novega mesta

Dne 6. januarja je umrla v Novem mestu za posledicami kapi 45letna soproga železničarja ga. Marija Sajetova. Poleg užolostenega soproga zapušta pet neprekrbljenih otrok. Blag ji spomin!

Smrt dobre matere. Po teški bolezni je v 63. letu starosti za vedno zapustila svoje ga. Amalija Morela, rojena Ulašič. Za njo žalujejo hčerka Cvetka, sin Leopold ter številno drugo sorodstvo. K večjemu počitku so blažo ženo položili v četrtek popoldne na novomeškem pokopališču. Naj v miru počiva! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

Za našo samoraščo lovsko besedo

da ni ves roman izšel v eni knjigi. Preprostemu bralcu bo olajšal razumevanje imenik manj znanih besed ob koncu knjige, ki šteje 228 strani.

Koledar Družbe sv. Mohorja je letos res samo koledar, drobna knjižica z nekaterimi praktičnimi, predvsem gospodarskimi članki. Natisnjen je v temnozodni barvi in ilustriran z zaglavji za mesece (delo znanega slikarja Staneta Kregarja). Tako je Mohorjev koledar, nekoč naša največja ljudska čitanka in — v času, ko je stala Družba na višku svojega razvoja — največji slovenski adresar, postal resda fičen, vendar mājhen in tenak praktičarski priročnik.

Za našo samoraščo lovsko besedo

I.

O tem sem že pisal v Lovcu 1938, ko sem vrednotil Dr. L. Karjev Lovsko ribiški slovar. Takrat ni bila prava prilika, da bi se bil temeljiteje lotil slovenske lovske besede, takrat sem naglašal prvenstvo, da so slovostvo, lovska zakonodaja, zborna lovišča, reja čistokrvnih lovskih psov in njihova vzgoja, lovska oprema in cprav za lovske besede in lovskim občaji vred del spošne narodove kulture, ki je ne smemo zanemarjati, marveč jo gojiti kot vsako drugo panogo narodovega udejstvovanja. In tedaj sem pozdravil Lokarjev Lovsko ribiški slovar kot pravdo za en steber narodove kulture, naglašajoč predvsem njegove vrline.

Odkar sem lovil, sem oprezal na slovensko lovske besede, na ono iz ust mestnih lovcev, še bolj na ono iz ust podeželskih. Marsikaj pri njej mi je brnelo po ušesih, o marsičem sem si polagoma klesal lastno sodbo. Naj o tem danes napišem nekoliko misli, želeč, da bi rodile zdrav sad: samo-

ZAPISKI

Boj zoper umetnostni kič

Kakor so pred dnevi poročale »Lidové Noviny«, je izdal službeni češki Kulturni svet navodila za boj zoper kič, ki si včas nadeva krinko umetnosti in katerega avtorji ali trgovci skušajo zapeljati občinstvo da bi s kupovanjem del dvomljivo ali slabe vrednosti podpirali »umetnost«. Navodila češkega kulturnega sveta so bila potrebna, ker je v Protektoratu zavladala prava umetnostna konjunktura. V navodilih čitamo, da Umetnostni svet sam pravejšim slojem dostopne umetnostne razstave, na katerih so razstavljene samo kvalitetne stvaritve domačih umetnikov, vrhu tega se tudi v podeželskih mestih odpirajo mestne galerije kot stalne razstave kvalitetnih del. Oblasti naj podpirajo ta prizadevanja tako, da omeje trgovino z umetniškimi deli ne korporacije in posameznike, ki s svojo kvalifikacijo jamčijo, da omeje razločevati med umetnostjo in kičem. Mogoče je prepovedati razstavljanje in prodajo slik in kipov v trgovinah, ki jih niso upravnice prodajati; dalje se lahko zabrani prodajanje takih del po hišah. Uvede naj se kontrola trgovin in delavnic za drobno piastiko in slike; prav tako naj se skušajo uradno odkriti ponarejevalnice umetnin. Potrebna je registracija vseh kvalificiranih umetnikov.

Kar se tiče cene umetnin, je češki kulturni svet mnenja, da se njih materina vrednost ne da določiti po nekajih draginskih razpredelnicah. Če umetnik neupravičeno nastavlja cene previsoko, je pač najbolje, da občinstvo takih slik ne kupuje. Laik-

ZAPISKI

ne nujnosti, da bi jo opustili, zlasti še, ko nimamo nikakega primerne nadomestila. Mimogrede omenjam, da imamo za vagino tendinum, Sehnenscheide, lepo slovensko oznako »kitnica«, da nam torej tu ni treba »nožnice«.

Naše nezdravniško pisanje pozna samo »prse« in »grude«, zdravnik pa moramo ločiti od prsi »zroma grudi« dojkice, kar se prav jasno vidi pri obolenjih — vnetje ali rak v, na prsij je drugo kot vnetje, rak na dojki.

Zdravniki in umetniki dobivamo za svoje delo »honorare« (časno plačilo, honor = čas), odvetnik izterjavaljo »ekspenzar«, dramatik pa prejemaajo za uprizoritev svojih del »stantjemee«.

Celo slovnicca zamči včasih v slovensčini rabimo organe, ki jih imamo po dvoje, ne v dvojin, marveč v množini: oči, ušesa, roke, noge itd.

Prav zanimive jezikovne posebnosti sem čul za prve svetovne vojne na severnem bojišču. Poljski Zid pravi »Maul schwenk« za izpranje ust. Ko sem nekdo enemu dni zob in računl natančno toliko, kot mu je računl njihov feldšer, se je ogorčeno začudil, češ da je preveč; na moje pojasnilo, da vendar n'sem zaslužil manj kot feldšer, se je odrezal, da oni za izdiranje zoba rabi pol ure — zdaj mi je bil na mah jasen njihov izraz za izdiranje zoba: »den Zahn herausschleppen«.

Včasih obrzi jezik kako posebnost tudi po stopnji civilizacije. Bosance — tudi mešan — pravi da gre »na polje«, Rus na veter, Beli Kranjec »v peti kot« (in res ima mnogo belokranjskih hiš na enem voglu, na stranišče, ki tvori tako peti kot hiše). Srednjeevropskec »na strane«, poljski Zid pa »auf die Gasse« — kar se tudi jasno vidi ob ulicah in cestah!

Tako imajo tudi lovci vseh narodov jezikovne posebnosti. Naj jih navedem nekaj iz nemščine!

Pri nemških lovcih ima zajec: Seher

ZAPISKI

(oči), Löffel (uhlje), Läufe (noge), Blume (repek); lisa: Standarte (rep); gams: Gamsbart (gamsov šop) na hrbtu; jelen in srnjak: Windfang (gobec); Lichter (oči); divji petelin: Balzstifte (rešice) na prstih; fazan: Ständer (noge) itd. Dr. M. Černič

naj bi se pred nakupom posvetovali s kakim strokovnjakom, v ostalem pa store prav, če kupujejo slike in kipe na razstavah, ki jih prireja kakšna kvalificirana korporacija ali pa samo v priznanih trgovinah z umetninami. Kdor kupuje »umetnostne« slike iz razstavnih oken krojaških, mizarških ali kakih drugih delavnic odnosno iz rok ljudi, ki kupujejo s slikami po hišah, plačuje pač pravičen davek za svojo lahkovernost ali za domišljavo prepričanje o lastnih umetnostno-kritičnih sposobnostih. — Tako opozarja češki Kulturni svet javnost na špekulacijo s slikami.

Akademije na Slovaškem. Slovaki so dobili v zadnjem času dve Akademiji znanosti in umetnosti. Predsednik republike je nedavno imenoval predsedstvo pred letom ustanovljene »Slovaške akademije znanosti in umetnosti«. Za nje predsednika je bil imenovan vseuč. prof. dr. František Valentin rektor slovaške tehnične visoke šole v Bratislavi, za njegovega namestnika pa dekan katoliške bogoslovne fakultete dr. Aleksander Špešza, Razredu za duhovne vede predseduje dr. Frantšek Hruškovský, za umetnost pa univ. prof. dr. Fr. Šubik-Zarnov. Generalni tajnik akademije je znan filolog, profesor bratislavske univerze dr. Ludovik Nevák. — Poleg te Akademije obstoji in deluje »Slovaška katoliška akademija znanosti in umetnosti«, ki je bila ustanovljena l. 1910 z namenom, da goji znanost in umetnost v izrazito katoliškem duhu. Ta Akademija obsega pet razredov in sicer razred za religiozno vede in filozof je, za zgodovino, pravo in državno-znanstvo, za jezikoslovje, slovostvo in slovo-stveno zgodovino, dalje za naravoslovje in slednjič razred za umetnost in umetnostno zgodovino. Izdala je že nekaj publikacij, prredila proslavo 150letnice ustanovitve Slovaškega znanstvenega društva in slav-nostno sejo ob priklj posvetitve prvih slovaških škofov.

Napredek higijene

III.

Osebnostna oprema turistov je naravno pomembna, kajti čuvati se moramo proti hudemu mrazu, v njej pa moramo biti tudi na soncu lahko giblivi. Nemojmo biti tako dobro opremljeni, da so jih obdajali celo Angličani. Dolge hlače so bile na goleni s tremi zaponami pritisne ene, tako da so se dale lahko zavijati preko kolena. Jopica visoko zapeta z visokim ovratnikom, vse iz najboljšega volnenega trikotja. Spodnja obleka: svilena hlačna suknja, nad njo volnena hlačna suknja. Razen tega za mraz volnen sviter, čigar vrat se je dal sklopiti in z gumbi nad glavo zapeti.

Ker je senca pod Himalajo izredno močno, so nosili tako zavojalci kakor nosi tropiki kljub izplutovine in so si ob posebno močnem žarenju dajali sneg pod kloboč. Proti vetru in mrazu so si glavo varovali z volneno čevjo, segajočo do rame in razen tega še z usnjeno letalsko čepico, takisto z zaščito tiln ka.

Posebne važnosti za turista je obutev. Čevlji morajo biti predvsem zelo prostorni, tako da lahko obuje tudi po 3 pare volnenih nogavic. Na ta način se omogoča cirkulacija krvi. Na zunanji strani čevlja je pritrjena varovalna čepica, ki varuje proti udarcem ob ostro kamenje. Podkovanje naj bo tako kakor je pri nas udomačeno.

Kot posebno varstvo proti kašlu nog so Bavarci skonstruirali — očitno po ruskiemu vzoru — suknene škornjice, ki se jih obuje preko čevlja in spradaj s trakovi steže; suknjo je bilo 1 cm debelo, na podplatu nekoliko tanjšo in opremljeno z luknjami za dereze. Da ne zaide sneg v vrtnice škornjice, je pri njih 10 cm širok trak, ki se uporablja liki ovjalna gamaša. Vzilec tej opremi — ali je morebiti dotičnik ni jmel? — je en član odprave močno ozebel na nogah.

Proti dežju — čigar sila v gorah je znana — je služila posebna obleka iz gostega platna in impregnirana, pa tudi plašči iz takega platna so se izborni obnesli. Taksi plašči so tudi zelo uporabljivi kot podloga na mokrih tleh ali kot odeja.

Tudi nahrbtniki so se dali Bavarci napraviti, in sicer tako, da so bili spodaj tanjši in je prišla peza predvsem v višino lopatik in ne nižje, da se ni človek upogibal pod pezo.

Proti močni sončni svetlobi, ki turistu slepi, so rabili siva ali žolta očala, ob mrazu pa masko, kakršne imajo motoristi.

Zdravniška dognanja

Kakor znano, se pojavlja v velikih višinah, kjer je zrak zelo redek in je v njem mnogo manj kisika kot nad morjem, tako zvana gorska bolezen. Človeku se vrta v glavi, boli ga glava, postaja slab, omahuje. Seveda se to primeri le netreniranemu ali sicer ne dovolj krepkemu človeku. Znano je, da dajejo letalcem, ki plovejo nad 6 km visoko, kisikov aparat. Skušnje so pokazale, da treniranemu turistu to ni potrebno. Bavarci jih niso imeli in so prišli 7400 metrov visoko; takisto ne domači nosači, ki žive vse življenje v višinskem zraku in so navajeni prenašati težka bremena. Le en član je dobil gorsko bolezen.

Opazovali so, da težko delo, n. pr. napor na hoja v teh višinah, močno škoduje. Ko so dobili v višini 4370 m taborišče iz ruše, so delali vsi težko in hitro sapo in so morali prenehati z delom. Val Evropci so imeli v tej višini Cheyne-Stokovo dihanje, ki ga opazujemo često pri umirajočih, po katerem zdravnik spozna, da gre za zadnje ure življenja. To dihanje obstoji v tem, da prestane, nakar prične čez nekaj časa vnovič, sprva zelo narahlo, nato močnejše, zelo globoko, nakar zopet pojenja in popolnoma preneha. Prenehljaji postajajo vedno daljši, naposled ugasnejo — človek je umrl. Cheyne-Stokovega dihanja domačini niso imeli. Najbrže je treba okoliščine, da je bilo med osvobodilci Kančenzunge tako malo gorske bolezni pripisati dejstvu, da so Bavarci bivali celih 5 tednov v višinah ter se na ta način prilagodili redkemu zraku, kakor so ga vajeni Tibetanci že od mladih nog.

V višinah so imeli vsi povečano bjo (pulz). Ako je n. pr. kdo imel v miru 60 udarcev na minuto, jih je imel v taborišču šte. 10 (7000 m) v miru 88, zjutraj pa, ko se je napravljal — 144. Pri vsem tem se je čutil popolnoma zdravega in ni imel težke sape. Vse drugačna slika pa je bila, kadar je bil turist prisiljen k posebnim naporom. Tedaj je krvotok odrekel. Dvakrat se je pripetila anemija možganov (premalo krvi v možganih), kar je imelo za posledico nesvestico. Nekdo je dobil ponovi srčni kolaps, ker je čez dan dolgo gazil po novem, težkem snegu. Turisti so morali en dan popolnoma mirovati, nakar so se takoj opopravili.

Najbolj zanimivo je, da je bilo spanje v višinah nad 6000 m popolnoma dobro pri vseh udeležencih, ki so seveda bili vsi izbrani in izborni trenirani turisti. Ekspedicijska je dokazala, da je človek v stanju celo v višinah 7000 m nositi tedne dolgo primerno pezo in izvajati najtežja turistična dela v ledu.

Plavalni sport

Poleg turistične in smučarske spada med najbolj zdravlilne sporte plavanje in šport, ki jim je plavanje osnova: kajak in jadranje na jezeru in morju. Seveda tudi jadranje po zraku, ki često nad vodo zahteva tudi polnega plavca. Človeku se lahko primeri, da utone v nedolžni vodi, ako ne zna prav nič plavati. Zaradi tega je nujno potrebno, da se vsakdo že v mladosti nauči plavanja.

Dočim so stari Grki in Rimljani močno gojili plavalni šport in so imeli Grki obnovo plavanje v reki Eurota in plavalšču Kilymbetri, so Evropejci po 30letni vojni ta sport odklanjali in celo strogo prepovedali. Šele konec 18. stoletja je naraščalo gibanje v prid plavanju; danes vidimo, da se pri vseh vojaških narodih plavalni šport odlično in intenzivno goji in je zato vsak vojak obenem izurjen plavalec.

Zdravstvena vrednost plavanja

Vpliv plavanja na naše telo je dvojen: predvsem gre za ohlajenje našega telesa v mrzlejši okolici (človek ima toplino 36,7° C, voda 17° C), čemur se pridružuje krepko gibanje v vodi, kar nam — kakor vsako naporno delo — telo zopet ogreje. Kadar pride naša koža v stik z mrzlejšo okolico, se nje žilice skrčijo, kri se mehanično požene v notranje organe. Ta učinek je mogočen, ker je dobra povlovica krvi v koži. Na zunaj se učinek po-

kaže kot bledost in zgrbančenost kože (kurja polt), subjektivno pa občutimo nelagodnost in mraz. Toda prav hitro odjenja krč v kožnih žilicah, kri plove vnovič in ojačeno v kožo, ki zopet pordeči. Čim mrzlejša je voda, tem močnejša je reakcija. Naravno vpliva vse to na naše srce; krvni pritisk narašča, število bita (pulza) pade v sorazmerju z učinkom mraza. Učinek mrzle kopeli se kaže tudi pri dihanju, najprej pride do globokega vdihava, nakar nastane odmor — dihanje se ustavi — nato začnemo globoko in hitreje dihati. Slednjič se krvotok kakor dihanje pomirita, poraba kisika in oddaja ogljikove kisline pa sta stalno povečana.

Ako pustimo, da ostane naše telo predolgo v mrzli vodi, nastopi reakcija vnovič (druga reakcija). Koža obledi vnovič, dobi nato sicer zopet rdečo barvo, toda ta je temnejša, krvi podobna. Često je koža mramornata in lahko slednjič postane mrliško bleda. To prihaja od tod, ker nastopi namesto hitrejšega kolobarjenja krvi počasnost cirkulacije in slednjič nje popoln zastoj. Zaradi tega ne smemo čakati, da nas začne vnovič zebsti, ampak moramo iz vode. Na srečo pa ta drugi mraz ne nastopa, ako se človek v vodi premika, t. j. ako plava. Brž ko voda ni premrzla (16° C), lahko plavamo brez škode ure dolgo.

Močno delovanje vsega mišičevja pri plavanju proizvajajo — kor vsako naporno delo — obilico topline. Zato se plavalca ne loti tako hitro mraz iz vode. Pri plavanju se vprežejo prav vse naše volje podvržene mišice: prsti na rokah se iztegujejo, lakti se krčijo in iztegujejo, noge se upogibajo proti trebuhu in zopet zlezejo, na trupu se napenja zlasti vratno in hrbtno mišičevje, da moremo obdržati glavo nad vodo. Slednje je posebno koristno, ker ima za posledico lepo in pokončno držo našega telesa. Plavanje je tedaj najboljša vaja za pravilno držo našega telesa. Hrbtenica se nasilno raztegne, zaradi česar se prsni koš potisne na ven in ga na ta način lahko močno premakamo. Brž ko se dvigajo rebra, se obenem razširijo plju-

ča in zrak vdere tudi v one koticke pljuč (zlasti pljučne vršice), ki se drugače le slabo prezračujejo. Ni treba o sebi omenjati, da je plavanje v čistem in zdravilnem zraku zaradi temeljitosti in globokega dihanja odlična obramba pljučnih obolenj, predvsem pljučne tuberkuloze. Telesni napor ima za posledico povečanje plinskega obrata; dihanje postaja globlje. To se je dognalo s preizkusi na tla. Dočim potrebuje odrasel človek v miru 8 litrov zraka v minuti, jih potrebuje turist 42, plavalec pa celo 51. Iz tega sledi, da nam tudi plavanje najizdatnejše prezračevanje pljuč med vsemi telesnimi napori.

Tudi na srce se stavljajo velike zahteve, zlasti velja to — kakor pri vsakem športu — za tekmovanja. Ako tedaj srce ni zdravo (bolna srčna mišica, hiba srčnih zaklopk, zaapnenje žil itd.), je treba posebno paznje. Tudi tekmovanje otrok je treba omejevati na potrebno mero.

Končno naj poudarimo, da je plavanje posebno dobro za utrjevanje našega telesa proti prehladam. Kakor znano, se prehladimo, ako so naše kožne žilice zbog pomehkuženja izgubile sposobnost pravilnega odgovora na dražljaje po mrazu (mokrota, prepah). Da bi se takoj skrčile in s tem obvarovale telo pred ohladitvijo, kakor smo videli, se tako krčenje vrši pri skoku v vodo; kopanje je tedaj uspešen trening krčenja in širjenja kožnih žilic. Poleg značne kopeli je plavalni šport ena izmed najboljših vaj za utrjevanje našega telesa.

Zivali plavajo po svoji naravi. Človek pa se mora plavanju priučiti. Res je, da se človek lahko sam priučiti plavanju, vendar običajno tako plavanje ni polnovredno. Dober plavalec mora točno poznati pravilne gibe v vodi, mora znati plavati pravo, vzrak, poznati vse načine plavanja, razen tega mora biti usposobljen plavati pod vodo in se potapljati. Le na ta način postane sposoben reševalec udavljencev v vodi. Potreba reševalcev je nujna pri vsaki vodi, zlasti še v javnih plavalščih in plavalnih solah. Brez dvoma je žalosten prizor, gledati z brega, kako se utaplja kopalec v vodi, ko ni nikogar, ki bi ga rešil. Vsak plavalec namreč ni še reševalec. Slednji mora biti teoretično in praktično dobro podkovan v reševanju, ako hoče doseči uspeh in ne še sebe uronavati. Se bo nadaljevalo.

vrigel čes hrbet. Oba volka sta se podvzivala in nam kmalu izginila izpred oči.

Zdaj je pričel deček praviti, kako se je vse zgodilo: iz jarka je bil planl orsali volk, zadavil jagnje in ga odnesel. Mladi volčič pa je stekel starem naproti in pograbil jagnje. Stari mu je dal plen, da ga nese, sam pa je tekel zraven.

Sele takrat, ko je postalo nevarno, je stari prestal s poukom in sam nesel jagnje dalje.

Anagram

Če bereš od leve ali desne, povsodi vidiš črke resne. Prvi je pomen besede, ki ga vojvka da in črede. Črke zdaj izpremenite tja na levo obrnite. In odgovor vas zad'vi: kažejo se vam zal'vi: (Topot — potop)

Metagram

Z ž ga jedo prašiči, s p se ga veselijo, goste, s C pa je slaven perzijski car. (Žir — pir — Cir.)

Uganka

Živ motorček po zraku leti, na cvetki pristane, tipalke pomane, medicio poskra in odleti. (Cmrlij)

SPORT

Službene objave iz urada CONI-a

Objava šte. 4

Ljubljana, 15. januarja.

Uradne ure. Uradni CONI-a poslujejo ob vseh delavnikih ob naslednjih časih od ponedeljka do petka od 10. do 12. in od 16. do 18., ob sobotah pa od 10. do 12.

Disciplina. Pozivajo se sportne zveze in komisije, naj, ukrepij: vse po okrožnici z dne 16. decembra 1942. Enako vabilo velja tudi za predsednike sportnih društev, kolikor gre za njihove posle.

Razpust družstva. SK Svoboda je razpuščen po oblastveni poti zaradi nedelavnosti. Njegovi člani so razrešeni vsake obveznosti. Pokrajinski odbor CONI-a naj ukrene nadaljnje v smislu pravilnika, ki ga je odobril Visoki komisar.

IZ ZVEZE LOVSKIH DRUŠTEV

Objava šte. 1.

Ljubljana, 16. januarja

Zveza pozivlja vse člane lovskih društev, naj takoj pri svojih društviš poravnajo članarino za l. 1943, in sicer v enaki višini kakor za lansko leto. Od točnega plačila članarine je odvisen nadaljnji obstoj in delovanje naše organizacije.

Tudi Slovaki si obetajo razmah

Nekaj o minuli in nekaj o bodoči sportni sezoni na Slovaškem

Kdor je pred kratkim predital nekaj vrstic o novi poti, ki jo je zadnji čas nastopil sport v Rumuniji, tega bodo prav tako zama kratica 'zvajanja istega izvora — to je iz beograjskega nemškega dnevnika — o lepih načrtih, ki so si jih za bodočo sezono začrtali sosedni Rumuniji Slovaki. Njihov razvoj v sportu je prav za prav v treh ali štirih letih samostojnega življenja doživel še vse večji razmah kakor rumunski in gotovo imajo razlogov in opore dovolj, da si lahko ustvarjajo najlepše nade za bodočnost.

Vodja slovaškega sporta Jakubec je izjavil zastopniku omenjenega lista med drugim naslednje:

»Prav gotovo se mora tudi slovaški sport v teh težkih časih boriti z velikimi težavami, ki so ne nazadnje tudi finančnega značaja. Kljub temu delajo vsi sportni delavci z veseljem, ker se zavedajo, da prinaša sport državi in narodu ogromne koristi. V štirih letih, od kar je Slovaška samostojna država, je bilo na tem področju opravljeno ogromno delo, tako veliko, da bi bile z ním lahko zadovoljne tudi večje države kakor je mala Slovaška.«

Slovaški sportni vodja je pri tem razvoju poudaril posebno velike zasluge slovaške vojske, v kateri je sport vzorno organiziran in povrh tega obenem vključen v cel-

.. MLADO JUTRO ..

A. N. Tolstoj:

Lisica

Pod trepetliko je spala lisica in sanjala tatinske sanje.

A naj lisica bdi ali spi, vseeno je: ona ne da živalim nikoli miru.

In so se spravili na lisico Jež, žolna in vrana. Žolna z vrano je zletela naprej, jež pa se je kotal z njima. Žolna in vrana sta sedli na trepetliko.

»Trk... trk... trk...« je začela žolna razbijati s klinom po drevesni skorji.

Lisici se je zdelo v sanjah, da vihti strašni lovec puško ter se plazi k nji.

Jež priteče k trepetliki, vrana pa mu kriči: »Karr jež... karr jež...!«

Kur jež — je razumela lisica, torej je vendar prišel ta nadebudni lovec!

Za ježem pa so šli ježevka in mladi ježki. Sopihačoč so se obračali. »Karr, ježi!« — je zaklicala vrana.

»Hitro zveži!« je razumela lisica, planila prestrašena iz spanca, ježi pa so pričeli zabdati z iglami kar v nos.

»Nos so mi odstretili, umiram« je zaklicala lisica in se spustila v beg.

Žolna je skočila lisici na vrat in ji prilečala dobiti glavo. Vrana pa je vpila za njima »karr«.

Od tega časa dalje ni več prišla lisica v gozd. Hudobna tatnica je bila za vselej pregnana.

L. N. Tolstoj:

Kako volk uči mladiče

Sel sem po cesti in zadaj začul kričanje. Kričal je deček-pastir. Tekel je čez polje in nekaj kazal.

Ozrl sem se in videl, da tečeta dva volka: star in mlad. Mladič je na hrbtu vlekel zadavljeno jagnje in ga z zobmi držal za noge. Stari volk je tekkel zadaj.

Ko sem ju videl, sem stekel s pastirjem vred za njima: zavpila sva. Na najino kričanje so pritekli kmetje in psi.

Ko je stari volk zagledal pse in ljudi, je skočil k mlademu, mu vzel jagnje in si ga

Delavnost Dopolavora v Italiji

Svoilstven natečaj za vojake. Pokrajinski Dopolavoro v Genovi je razpisal za vojake in podčastnike v pokrajinski natečaj za najboljši opis kakega bajnega dogodka v sedanji vojni. Za najuspešnejše udeležence natečaja so razpisane nagrade.

Radijske oddaje. V mnogih tovarnah so bili v zadnjem času nameščeni radijski sprejemniki; z močnimi zvočniki, ki so namenjeni posebnim in navadnim oddajam za delavstvo. Novost je dosegla velik uspeh. Te oddaje obsegajo: kratke sodobne novice, politične in vojne komentarje, gledališke komade, petje, šaljive točke itd.

Dekalog italijanske žene. Italijanskim ženam so bile izdane naslednje zapovedi: 1. Moli za vojujoče in umirajoče in za tiste, ki slabijo daleč od domovine. Usmiljeni Bog bo tvoje molitve uslišal in podelil zmago našemu orožju. 2. Svetuj osamljenim; tolaži trpeče in čakajoče; ostruj in vlivaj vero tistim, ki ne čakajo več. 3. Delaj z vztrajnostjo in vnmemo na notranjem bojišču. 4. Pazi na izkoriščevalce, dobičkarje in prevratnike; 5. Molči; vsaka neprevidna beseda, brezuspešno jadrkovanje in dvom sejejo nemir med ljudstvo. 6. Bodi mirna in vedrih lic premaguj neprepredljive omejitve in s svojo iznajdljivostjo nadomesti, kar primanjkuje. 7. Bodi skromna v obleki in stroga v obnašanju; razkošje in prekomerna radost sta v teh težkih trenutkih neumestna. 8. Izkoristi vse, kar si v prejšnjih časih zanemarila in boš ponosna nad svojim delom. 9. Veruj v Domovino in v Duceja; v vrline naših junaskih vojakov. Bodi vredna naših bojevnikov. Hranj jih žive v svojem srcu z delom, žrtvijo in zgledom. 10. Zmagati! bodi tvoje geslo. Zmagati! bodi; tvoja goreča želja. Zmagati! bodi tvoja stanovita želja. Samo na ta način bomo zmagali.

Uspeh dneva murve. Dan murve, ki so ga lani priredili Pokrajinski Dopolavori, se je vršil v 1393 krajih. Dan murve je, kakor zmeraj, zadovoljivo uspel.

Na polju avtarkije. V sedežu oddelka za avtarkično propagando pri Pokrajinskem Dopolavoru v Firenci je bil otrojen brezplačen tečaj za avtarkično kuhinjo. — Pokrajinski Dopolavoro v Bolzanu bo priredil konec januarja in marca t. l. dva te-

čaj za rejo srebrnih lisic. — Ustanova je izdala zanimivo brošuro, ki obsega vse, kar zadeva »vojne« in »družinske njive«. — Dopolavoro je v veliki meri, pomagal tudi na področju pogozdovanja.

Dopolavoro prireja tudi premiere. Podjetniški Dopolavoro »Solvay« v Monfalconu se je temeljito pripravil za premiero opere »Maria di Rionero«, ki jo bodo prvič dajali v Italiji. Pomen tega umetnostnega dogodka je vreden vse pozornosti, saj se je v Italiji prvič zgodilo (če izzamevamo Mrakovo premiero »Elektre«, da bi diletantski; oder izvedel premiero večjega dela. Vsi nastopajoči so člani krajevnega Dopolavora.

Napredek Dopolavora v Trevigianu. Dopolavora v Morgianju in Giveri del Montello, pokrajina Trevigiano, sta izročila svojemu namenu dve sodobni kinski dvorani, kjer že redno predvajajo številne zanimive filme.

Dopolavoro v zasedeni Franciji. Dopolavoro si zlasti prizadeva nuditi čim več razvedrila pripadnikom Oboroženih sil, prireajoč povsod filmske in gledališke predstave. V zadnjem času se je število takih predstav še povečalo. Filmi so bili prevažani tudi v mnogih krajih zasedene Francije. Na ta način se je prebivalstvo, ki je pod nadzorstvom Italije, seznanilo z življenjsko silo ustanov režima.

Prihodnji trije romani DK

Arnaldo Fraccaroli: NESTANOVITNO SRCE

Jack London: JERRY Z OTOKOV

Jens P. Jacobsen: BORBA Z BOGOVI

Ti trije romani mednarodno znanih piscev bodo izšli v tekočem četrtletju v naši zbirki »Dobri knjige«. prvi sredi tega meseca, drugi sredi februarja in tretji sredi marca.

»NESTANOVITNO SRCE« Je delo popularnega italijanskega pisca Arnalda Fraccaroli, ki nam v njem podaja napeti življenjski roman slavnega skladatelja Vincenza Bellinija.

»JERRY Z OTOKOV« nas popelje pod spretnim vodstvom Jacka Londona, mojstrskega obdelovalca ekvotičnih pripovednih smolvi, v nezane pokrajine tibomorskih otocih.

»BORBA Z BOGOVI« Je izšla izpod peresa najboljšega danskega pripovednika Jensa Jacobsena, ki nas vodi v dobo, ko sta se na področju Egejskega morja pred 3000 leti začeli razvijati prva civilizacija in kultura v Evropi.

Prepričani smo, da bo tudi ta druga trojica romanov DK naletala med ljubitelji dobre in plemenite knjige na enako tople sprejem, kakor so ga bili deležni prvi trije romani. Ti so že vsi razprodani, kar je najboljši dokaz, kako zelo se je »Dobra knjiga« priljubila že v tem kratkem času.

Ce si hočete zagotoviti, da boste zanesljivo prejeli gornje tri napete in zanimive romane, se nemudoma naročite na »Dobro knjigo«, če niste že njen naročnik. Mesečna naročnina, ki odgovarja ceni za eno knjigo, znaša za one, ki so naročniki »Jutra« ali »Slovenskega Naroda«, 8 lir za brošuro, 18 lir pa za boljše opremljeno in v platno vezano knjigo. Za ostale naročnike je mesečna naročnina 9 lir za brošuro in 20 lir za vezano izdajo.

Naročnike sprejemajo uprava naših listov v Narodni tiskarni, njena podružnica v Novem mestu ter Inkasanti, ki pobirajo naročnino za naše liste.

Radio Ljubljana

SOBOTA 16. JANUARJA 1943. XXI.

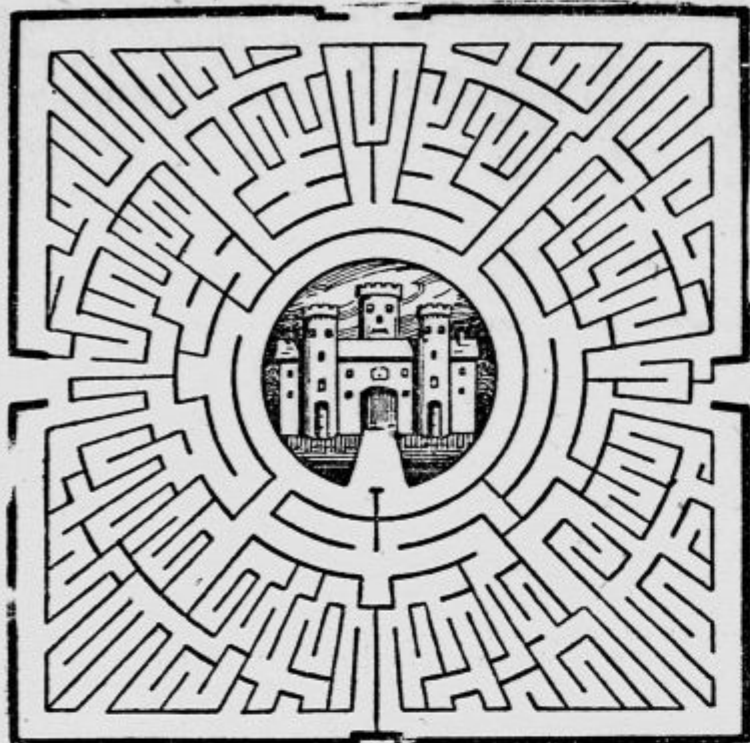
7.30: Lahka glasba. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Ploščo. 12.30: Poročila v slovensčini. 12.45: Simfonična glasba. 13.: Napoved časa — 13.08: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.10: Lahka glasba od čleraj in danes — orkester vodi dirigent Petrala. 14.: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Operetna glasba. 15.: Poročila v slovensčini. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Glasba sedemnajstega stoletja. 17.55: Gospodinjstvo predavanje v slovensčini. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Koncert kitarista Stanka Preka. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.15: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Lirna prireditve družbe EIAR: Verdi: Ples v maskah — orkester vodi dirigent Arturo Lucon. V odmorih: predavanje v slovensčini; zanimivosti v slovensčini. Po končani operi: poročila v italijanski.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

29. Kdo so Kafri?
27. Kako se imenuje glavno mesto otoka Elbe?
28. Kaj sta ekvinoxij in solsticij?

40. vesoljstvo (hrv.), 41. sla po pijači, 42. prva in zadnja črka v abecedi.
Navpično: 1. junakinja Wildeove drame, ki jo poznamo tudi iz opere, 2. sibirski reka, 3. električni generator, 4. grška nikalna predpona, 5. nada, 6. oblika glagola rovariti, 7. glasbeni ton, 8. kraj na Japonskem, 9. pogosto ljubkavalno ime za živali, 10. horišče, prizorišče, 11. oblika glagola ovajati, 12. mišična masa organiz-

29. Pravljica.
Nekoč je bil začaran grad, v katerem je živila deklica v oblasti zmaja. Vsi poskusi hrabrih mladeničev, ki so hoteli re-

šiti lepo deklico, so se izjalovili, ker je mnogo blišče ob grajskem vходу zapiralo dostop v grad. Slika zgoraj nam jih nartuje. Po kakšni poti bi vi dospeli do deklice ter jo rešili?

30. Križanka.
Vodoravno: 1. kemična snov, v gošpodinjstvu jo uporabljamo kot snazilo, 5. nagel, 9. sobica na ladji, 11. vrsta vrcarja, 13. pivo, 14. ozek predor, jama, 15. osebni zaimke, 16. gorotvorne živali iz

mov, živilo, 21. naslov Capkove drame, 22. pendant k ženi, 24. števniki, 25. konica, 26. oderuh, lakomnež, 27. prvina, 28. vrsta papige, 29. podzemlje v grški mitologiji, 30. španski pisatelj, 31. vojni plin, 32. hrvatski veznik, 34. bog ljubezni.

Rešitev nalog 14. t. m.:
21. Sokrates se je moral zastrupiti s strupom trobeljke.
22. Berlinsko letalsko pristanjšča se imenuje Tempelhof.

1	2	3	4		5	6	7	8
9			10		11			12
13			14					15
16					17			
			18					19
20	21	22			23	24		25
		26	27	28	29	30	31	
32			33					34
35				36				38
39				40				
41					42			

južnih morij, 17. južni sad, 18. velika ptica, 19. oblika glagola biti, 20. poseben, dražljiv vonj (tujka), 23. petero samoglasnikov, 26. nalezljiva črvena bolezen, 29. srednjeameriški otok, 32. znak za prvino, 33. tuje žensko ime, 35. drog, 36. dragocena oglavnica, 37. ulica po francosko, 38. grška črka, 39. dežela v Vzhodni Afriki,

23. Če zremo dalje časa v zvezdnato nebo, se nam zdi, da se nebes vrti. Ogromna večina zvezd na nebesnem obloku ima vedno enako medsebojno lego. Skrajna svetla zvezda v takem zvanem Malem vzduhu ima pa tudi proti stalnim predmetom opazovališča vedno enako lego in se imenuje zvezda Tečajnica.

Nebesna krogla se navidezno vrti enakomerno okoli premice, položene približno skozi naše oko in točko blizu Tečajnice (1° 10' od nje); ta premica se imenuje svetovna os in oklepa v naših krajih z obzorjem kot približno 46°.

Presečišči svetovne osi z nebesno kroglo se imenujeta svetovna tečajja; pri nas je viden severni tečaj, pod našim obzorjem leži južni tečaj.

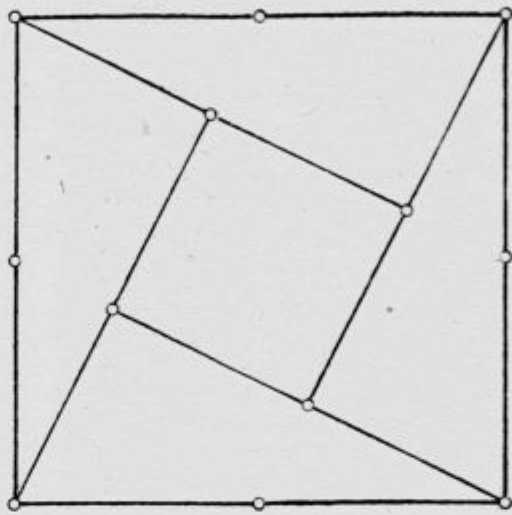
Navidezni tiri zvezd so krogi, ki imajo središča v svetovni osi in stoje njih ravnine pravokotno na svetovni osi; imenujejo se vzporedniki. Največji vzporednik oddaljen od vsakega tečajja za 90°, se imenuje polutnik, ravniki ali ekvator.

Ravnina, ki si jo mislimo položeno skozi zenit in severni tečaj navpično (t. j. pravokotno na obzor, seče nebesno kroglo v glavnem kroglinem krogu, ki se imenuje poldnevniški krog ali meridian opazovališča.

Vsaka zvezda gre tekom enega dne dvakrat skozi meridian; pravimo, da kulminira dvakrat, zgoraj in spodaj, zgornja in spodnja kulminacija.

Besete ekvator, meridian in kulminacija so iz latinskega jezika.

24. Kvadrat iz petih likov.

Razdelite dani kvadrat na ta način, da usmerite delnice premice iz kvadratovih oglišč v razpolovišča nasprotnih stranic, kakor kaže zgornja slika. Nastali so deli: srednji kvadrat in štiri skladni pravokotni trikotniki.

Iz vzporednic k razpoloviščem stranic razvidite, da je vsak daljša kateta razpolovljena, da je stranica srednjega kvadrata enaka polovici daljše katete in enaka krajši kateti. Ker je platiščina pravokotnega trikotnika enaka polovici produkta katet, je vsak narišan pravokotni trikotnik platiščno enak srednjemu kvadratu in je vsak dobljeni del ena petina dneva kvadrata.

25. Ena za solarje.

Ce od 100 odstotje primanjkljaja, 18 in še izzivača, dobimo 81. Vsota ene polovice, tretjine, četrtine, šestine in osmine da 33 štiri in dvajsetin. Če k temu številu prištejemo še dvakratno število, dobimo skupaj 81 štiri in dvajsetin črede, kar je po zgornjem podatku enako 81. Torej je ena štiri in dva setna črede enaka 1 in šteje črede 24 ovac.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Trava in pesek
Vojaška vezbališča so v rajni Avstriji oddajali kmetom v najem za pašo. Obratune za najemino je potem dobival računski oddelek vojnega ministrstva.
Poveljnik garnizije v nekem manjšem delu je dobil nekoč od računskega oddelka naslednji akt:
»Ugotovil sem, da v vašem obračunu ni vpisana najemnina za pašo na vezbališču. Ker morajo biti na to stran vsi računi v redu, da se preprečijo vsakršne nepravilnosti, nam takoj sporočite, ali se tam ne oddaja paša v najem, in če ne, zakaj ne.«
»Cez dva dni je dobil računski oddelek odgovor:
»Ker tukajšnja živina ne žre peska.«

V LEKARNI
— Ali naj vam kroglice zavijem v papir?
— Seveda mi jih zavijte! Menda vendar ne mislite, da jih bom kotalila po tlaku do mišnega praga.

KAVALIR
— Kaj pa si prejela od svojega moža ob zadnjem rojstnem dnevu?
— Nič, dragica. On je prevelik kavalir in me ni hotel spomniti tega, da sem se od lani postarala za leto dni.

ZABAVEN ZAKON
— Kako se počutiš v zakonu?
— Ah, moj zakon je zelo zabavna reč! Moj mož slika, jaz kuham, na koncu pa oba ugibava, kaj sva napravila.

Pridelovanje tobaka na evropskem jugovzhodu

Večno večje povpraševanje po tobaku sili k povečanju proizvodnje

Vse države jugovzhodne Evrope hočejo letos povečati proizvodnjo tobaka. Pobudo za to je dalo v prvi vrsti vedno večje povpraševanje po tobačnih izdelkih. Povsod v Evropi gredo zdaj tobačni izdelki zelo dobro v denar. V nekaterih državah izdelujejo tudi olje iz tobačnega semena. Ni torej čuda, da hočejo države jugovzhodne Evrope povečati proizvodnjo tobaka in zboljšati njegovo kakovost. Da bi se zboljšala kakovost sade vedno več plemenitih vrst tobaka, zlasti viržinski. V tem pogledu si zadnje čase največ prizadevajo Madžarska, Bolgarija in Rumunija.

Rumunska tobačna režiža izkazuje v novem proračunu skoraj 25 milijonov pengov več izdatkov kakor leta 1941. Po novem Tu ne gre samo za večje režižne stroške proračuna znašajo izdatki 105,3 milijone, in večje izdatke za vedno dražji tobak, temveč tudi za povečanje proizvodnje. Proizvodnja viržinskega tobaka, ki so jo zadnja leta načrtno pospeševali, bo povečana tudi letos. Za pridelovanje tega tobaka hočejo pridobiti tudi male kmete. Umetno sušenje tobačnih listov se je v polni meri posrečilo. Letos bo zgrajenih še več sušilnic. Ze lani je pridelovala Madžarska viržinski tobak na 400 ha. Pribljudni tobaka bodo dobili znatne kredite, poleg tega bodo pa deležni raznih ugodnosti in olajšav, da se bodo s čim večjo vneto posvetili svojemu delu.

Bolgarija prideluje med vsemi državami jugovzhodne Evrope največ tobaka. Okrog 300.000 kmetov se peča s to važno panogo kmetijstva. Tobak je že dolga leta hrbtnica bolgarskega kmetijstva. Površina tobačnih nasadov bi se lahko povečala na 100.000 ha, pridelalek tobaka pa na 1.000.000 kilogramov. Lani je pridelala Bolgarija 21.000.000 kg. Tudi Bolgarija polaga veliko važnost na pridelovanje viržinskega tobaka, in v tem pogledu je dosegla že lepe uspehe. Prvotno je imela s tem plemenitim tobakom zasajenih samo 5 ha, predlanski pa že 1.200. Od leta 1937. se je povečala proizvodnja viržinskega tobaka od 6.000 na 1 milijon kg.

Srbski pridelovalci nameravajo letos zasadi 500 milijonov tobačnih sadik, od teh bi odpadlo 35 milijonov na Banat. Hrvatska lani ni imela posebno dobre tobačne letine. V prihodnjih petih letih namerava tudi Hrvatska znatno povečati proizvodnjo tobaka. Do leta 1946. naj bi se povečalo število tobačnih sadik od 314 na 520 milijonov, površina tobačnih nasadov od 7850 na 13 tisoč ha, a pridelalek tobaka od 9,5 na 15,7 milijonov kg. Lani je pridelala Hrvatska 9,5 milijonov kg tobaka, površina tobačnih nasadov je pa znašala 8722 ha. Posebno pozornost posveča Hrvatska pridelovanju tobaka v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini.

V teh pokrajinah naj bi posadili pridelovalci letos 500 milijonov tobačnih sadik. Ze predlanskim so pridelali na Hrvatskem 500.000 kg tobačnega semena v olje, ki so ga izdelali 150.000 kg.

Tudi Rumunija si prizadeva povečati svojo proizvodnjo tobaka. Lani je povečala tobačne nasade na 35.000 ha. Pridelovalci tobaka dobivajo posebne predume in delovne dopuste, deležni so pa tudi raznih olajšav pri nabavi strojev in orodja. Splošno lahko rečemo, da se bo pridelovanje tobaka letos v državah jugovzhodne Evrope znatno povečalo.

700 hiš za priseljence

Bolgarski kmetijski minister inž. Petrov je v pogovoru z novinarji izjavil, da je bila lanska letina v Bolgariji dobra in da so kmetje v redu opravili jesensko setev. Lani spomladi je bilo razdeljenih med kmetovalce in vrtnarje 9.000.000 umetnih gnojil, v jeseni pa 10 milijonov. Število vasi, ki so dobile posebne naprave za rejo perutnine, se je povečalo na 100. Da bi se olajšalo sekanje gozdov v goratih krajih je bilo zgrajenih 250 km novih cest, 150 km cest pa popravljenih. Posebno pozornost je posvetilo ministrstvo goškim pašnikom, da se povzdigne živinoreja.

15.000 ha rodovitnega polja je pridobila lani Bolgarija z regulacijo rek in umetnim namakanjem, 2200 ha bo pa še izsušenih. Znatno se je povečalo pridobivanje morske soli. Kot posebno velik uspeh je omenil minister zarađitev 700 hiš v Dobrudži za priseljence iz Rumunije ter naseljevanje kmetov v Makedoniji in Traciji. Tudi veterinarska služba je bila znatno izboljšana. Prosvetno delo na kmetih se je poglobilo.

Napake na poštnih znamkah

Budnemu očesu filatelista ne uide niti najmanjša napaka na pisemskih znamkah. Take, očesu navadnemu človeka nevidne napake se rade pojavljajo na znamkah, ki dobe zaradi njih posebno vrednost. Večkrat naletimo na pisemskih znamkah na prave kurioznosti. Tako drži kovač ključavo narobe, sejalce seje proti vetru, Kolomb drži v rokah daljnogled, ki ga v njegovih časih ljudje sploh se niso poznali in opazuje z njim daljno obalo. Pred mnogimi leti je izšla v Ameriki znamka, na kateri je bil naslikan kmet s koso na levi rami. Noben kmet pa ne nosi kose na levi rami, ker bi bilo to zelo nevarno, če bi padel. Američani so videli v kmetu, naslikanem na znamki, samomorilnega kandidata.

Zapustilo nas je naša predragá

BRONKICA

Pogreb bo v soboto, dne 16. januarja 1943 ob 15. uri popoldne izpred viške cerkve.

Ljubljana, dne 15. januarja 1943.

LANGERHOLCOVI - BATTELINOVI

Vsemogočni je poklical k Sebi našo drago mamó, staro mamó, sestro, teto in taščó, gospo

AMALIJO MORELA roj. ULAŠIČ

po težki bolezni, prevideno s svetotajstvi v 63. letu starosti.

Pokopali smo jo dne 14. januarja 1943 ob 1/2 16. uri na novomeškem pokopališču.

Novo mesto, dne 13. januarja 1943.

Globoko žalujoči: CVETA, hčerka; LEOPOLD, sin; FANI roj. WEILGUNY, snaha; FRANC WEITZER, zet in vnuki: MIRAN, FRANCI, LEOPOLD, ZDRAVKO in MARJETICA

Umrli so nam naša mama, stara mama, sestra, teta in tašča

Benedik Franciška roj. Vrhovnik

v 85. letu starosti.

Počiva na svojem domu, Štajmerjeva ulica 5, do 16. januarja 1943 do 11. ure.

Pogreb bo v soboto, dne 16. januarja 1943 ob 14.30 uri z žal — kapete sv. Petra — na pokopališču k Sv. Križu.

Vence z zahvalo odklanjamo.

Ljubljana, Anghjari, Benicci, dne 14. januarja 1943.

Rodbine: BENEDIK in LETNAR

P. G. Wodehouse: 73

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Ta mah imam v hiši kup oprakov,« se je poskusil izviti, »in se ne utegnem niti za trenutek odtrgati. Vsekako, bratec, pa bodite tako ljubeznivi in ji recite, da jo priti večer obiščem.«
»Imenitno... Izvrstno!« je zadovoljno vzkliknil poslanec. »Veseli me, da je vsa stvar razjasnjena. Klara je tako vrlo dekle.«
»Boljše ni na svetu,« je Molloy velikodušno pritrđil.
»Mislim sicer, da mi je pred leti nekoč vrgla kamen v cilindri,« je toplo nadaljeval gospod Braddock, »ali, vruga... Pustimo preteklost, naj v miru počiva, kaj?«
»Skoraj bi rekel, da je težko bolj modro govoriti,« je Soapy pritrđil.
»Rahlo je zaklenil vrata za prišlecem in se globoko dihaje vrnil po stopnicah v salon.
»Kdo je bil?« je vprašala Dolly.
»Bebec, ki me je moril z dolgovezno historijo o neki deklini.«
»Oh, v redu. In zdaj se spet lotiva dela. Jaz pojdem in prebrskam spalnico, ti pa nadaljuj iskanje v sprejemnici.«
»Ubojiljivi Soapy je nameril korake proti sobi, ki ki mu je bila določena, a vanjo ni prišel. Komaj je

stopil na prag, se je nujno oglašil zvonec pri glavnih vratih.
»Ze kar se je bilo dostej zgodilo, se mu je zdelo vrhunec tega, kar človek prenese; ko pa je z obotavljivojočimi se koraki prišel do glavnih vrat in jih odklenil, je z grozo spoznal, kolikanj priznizo je bil cenil hudobnost usode. Pred njim je stal redar!
»Vraga!« je vzkliknil Soapy. Čeprav ga moramo grajati zaradi tega prenašljivega vzklika, je vendar treba priznati, da ni po krivem klical nebeških božanstev na pomoč. Izbuljil je oči in obstal kakor lipov bog, čuteč, kako mu leze mrzla zona po hrbtu.
»Dober večer, gospod!« je rekel »policeman«. »Ali govorim z gospodom Shotterjem?«
»Da, to sem jaz,« je s hrupivim glasom odvrnil. Nova prigoda, neposredno po tem, ko je bil zaigral vloga Hasha Todhunterja, je zbujala v njem čudno zadovoljstvo; nekaj podobnega morda okuša igralce nižjih vlog, ki je pravkar predstavljal slugo Jervisa, zdaj pa se vrača na prizorišče kot lord Spelvin, gost ladyje Hemmignigwayske na towerstonskem gradu.
Policist je pobrskal po žepih svojega uniformnega sukniča.
»Gospod je še novinec v tem koncu mesta, kaj ne?« je vprašal s hrabilnim nasmehom.
»Da,« je rekel Soapy, vedoč, da govori resnico.
»Nu, če je tako,« je nadaljeval »policeman« s priprtimi očmi in tisto značilno hitrico, ki odklikuje vrle čuvarje javnega reda, kadar pri obravnavi potrjuje svoje »protokole«, »tedaj se boste gotovo razveselili priložnosti, da podprete človekoljubno organizacijo, delujočo v prid ustanovi, ki ji morate

pot hišni lastnik med prvimi priznati zaslugo za svojo osebno varnost in svoj hišni mir. S tem mislim policijo,« je dodal in spet odprl oči.
Soapy Molloy sicer ni bil vaje gledati na to važno službo z istega vidika, vendar se mu ni zdelo pametno, da bi zaupal svoje pomisleke redarju in s tem razdražil njegovo občutljivost.
»Organizacija, o kateri govorim,« je »policeman« nadaljeval svojo naučeno govoranco in znova priprl oči, »se nanaša na sirotišnico policijskih stražnikov, in jaz imam z drugimi vred nalogo, prodajati vstopnice za veliki vsakoletni koncert, ki bo dne šestnajstega prihodnjega meseca v dvorani »Odd Fellows Cluba« na Ogilvy Streetu. Vstopnice so vsake vrste. Vstopnice po pet šilingov, po tri šilinge, po dva šilinga, po en šiling in po šest penijev...« je rekel in odprl oči. »Ali smem biti tako drzen in vam ponuditi za vas in za ljubeznivo gospo soprogo dve vstopnici po pet šilingov?«
»Če moja skromna beseda količkaj zaleže, gospod Shotter, bi vam priporočil, da ne odbijete nakupa. V tem primeru gre res za odlično človekoljubno podvzetje.«
Te medene besede je izrekel dostojanstven mož v duhovniškem talarju, ki se je bil prikazal sam Bog si ga vedi odkod in je zdaj stal ob redarjevi strani. Ob zvoku njegovega glasu je Soapyju malce odleglo.
»Tako pravim, ker mislim, da govorim z gospodom Shotterjem, kaj ne?« je nadaljeval novi došlec. Njegov obraz je bil kakor s sekiro izklesan, oči pa tako žive in predirljive, da se je gospod Molloy strahotoma vprašal, ali mu ne vidi na dno srca. »Sele

pred nekaj dnevi sem tu nastopil vikarsko službo, zdaj hodim okrog in se polagama seznanjam s svojimi dobrimi župljani. Gospod nepremičninski opravnik Cornelius je bil tako ljubezniv in mi je dal dolg spisek naslovov. Čast mi je, da se predstavljam... reverend Aubrey Jerningham.«
Priznati je treba, da svet bore malo ve o svojih velikih močeh. To ime, ob katerem bi bila Kay Derrick radostno poskočila, je pustilo Soapyja Molloya docela hladnega. Treba je pomisliti, da ni baš mnogo čital, in če je čital, si je izbral pač vselej kaj zabavnejšega od knjige »Pekel torej obstoji?«
»Jako me veseli,« je zagodrnjal nesrečni Soapy.
»Koliko vstopnic po pet šilingov smem ponuditi za vas in za ljubeznivo gospo soprogo?« je s svojim vabljevišjim smehljajem nadaljeval redar. Spoštovanje do duhovniške obleke ga je do tega trenutka brzdalo, a zdaj je pomislil, da je kupčija vendarle kupčija.
»Tu gre za odlično človekoljubno podvzetje,« je sladko ponovil reverend Aubrey, skušaje se vrniti v vežo, čeprav si je Soapy na vse načine prizadeval, da bi mu zagradil vhod. »Slišal sem, da bo nastopilo več izvrstnih igralcev. Kaj ne, gospod stražnik?«
»Da, gospod, niste se zmotili,« je »policeman« odvrnil. »Prvo točko sporeda ima tovariš Purvis, ki bo prednašal »Sveto mesto... ne... kaj pravim:« »Globoko spanje!...« Tovariš Jukes nastopi s presemetljivimi imitacijami najslavnejših osebnosti, ki jih vsi poznate. Nadzornik Oakshott nas bo zabaval s čudovitimi hitropotrniškimi umetnijami. Narednik...«